

Erik Lindgren

POST- historia från Mörbylånga pastorat i Ölands södra kontrakt

Innehåll

Förord	sid 1
Terminologi	2
Mörbylånga	4
Hulterstad	19
Kastlösa	23
Stenåsa	30
Vickleby	30
Södra Bärby	32
Resmo	36
Skärlov	40

Posthistorisk skriftserie nr 211

162
13
81

Till Kongl. Majt's Befallningshafvande i
Kalmar län.

Remitteras till Justitiekanslern
Wetterström för ytterligare afgifvande och
förfogande af utskottet i Kalmar i
Land Rådets den 12 Mars 1877

Et officio
C. Palmér

1071

Efter det att i januari månad 1876 hos
Kongl. Generalpoststyrelsen gjorts framställning
angående förflyttning af Kastlösa poststation
från Bredinge till Kastlösa kyrkoby, men Kongl.
Styrelsen, med afseende på hvad Kongl. Majt's
Befallningshafvande i skrifvelse den 19 påföljande
maj mot förslaget erinrat, ansett frågan om
poststationens förflyttning då böra förfalla,
hafva, i närlagda skrifvelse, kyrkoherdens J. P.
Ljungqvist m fl. ånyo anhållit om poststatio-
nens förflyttning.

Da den för poststationen nu föreslagna
plats möjligen icke är densamma som den
år 1876 föreslagna och förty kan vara lämpli-
gare än den då ifrågasatta, samt då de sär-
skilda omständigheter, på grund hvaraf statio-
nens bibehållande i Bredinge då ansågs önsk-
lig, möjligen icke numera förefinnas, har Kongl.
Styrelsen ansett sig böra, innan beslut i ärendet
fattas, anhålla om Kongl. Majt's Befallningshaf-
vandes benägna yttrande afven öfver den nu
gjorda framställningen. Stockholm den 2 mars
1877.

Förord

Mörbylånga pastorat med de sex socknarna Mörbylånga, Vickleby, Resmo, Stenåsa, Kastlösa och Hulterstad bjuder inte på några sensationer med speciella avvikelser från det normala skeendet även om en och annan incident kunde vara värd att återge för dem som är intresserade av vanlig personhistoria. Händelser i den postala utvecklingen som inte beror på människors oöverlagda handlingar är långt mera angenäma att forska i.

För Mörbylånga kan man inte undgå att ägna särskild uppmärksamhet åt att representanter för samhället på ett relativt tidigt stadium begärde att få en poststation. Detta försök gjordes mer än åtta år innan kronobrevbäringsreformen 1874 medförde ett stort tillskott av poststationer till Öland. När man till sist lyckades, hamnade socknens poststation "på fel plats".

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. För järnvägspoststationer nämner jag dem som formellt hade postansvaret även om själva sysslan överläts på annan i järnvägens tjänst.

De olika orterna presenteras i den ordning de fått fasta postanstalter, tidsmässigt sett. Fem av de totalt åtta poststationerna har tillkommit samtidigt. De presenteras inbördes i bokstavsordning med undantag av Mörbylånga. Jag har valt att presentera den först på grund av försöket att få en poststation tidigare där. Berättelsen bjuder också på exempel hur järnvägen mer eller mindre självklart påverkat poststationsbeståndet, dels genom tillkomsten av nya poststationer eller medfört indragning av en lantpoststation.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet. Växjö i augusti 1993.

Erik Lindgren

Terminologi

Citat i mina uppsatser är ofta exempel på hur dokumenten avslöjar de "vanliga" människornas önskan om möjligheter till kommunikation med omvärlden. I anslutning härtill har jag funnit anledning att göra en liten återblick på hur postnätets fasta punkter vuxit fram efter hand som olika slag av postanstalter kommit till. För Mörbylånga pastorat är det kanske inte behövt med någon redovisning av terminologin, men jag anser det ändå angeläget att börja med en kort sådan med tanke på försöket i Mörbylånga att få en tidig poststation där.

I dagens postverk är terminologin knappast tillämplig, eftersom alla enheter med kundbetjäning sedan 1986 kallas postkontor. Dessutom är det hela något flytande, kan man säga, genom den beslutade strukturförändringen med beteckningen "Nät 92". Beslutet innebär i korthet att Posten även i fortsättningen kommer att ha ca 2000 serviceställen, men *formerna* för denna service förändras successivt och varierar på olika håll. På mindre orter (med färre än 1000 hushåll) planeras samverkan med bank på 300 platser och postkontor skall etableras i butiker på 350 ställen. På större orter kommer 250 av totalt 700 postkontor att ersättas med vad som kallas Närpost.

För skrivande posthistoriker blir det svårare att för framtiden redovisa organisationsförändringarna. Framför allt blir det svårt att, som jag hittills gjort i min posthistoria, namngiva cheferna för respektive postkontor. Genom divisionalisering finns det nämligen två eller flera chefer på många håll. Jag vet inte i skrivande stund (augusti 1993), hur min framtida redovisning skall te sig. Hittills har jag tillämpat en metod som innebär slumpvis valda exempel på människornas kamp för goda kommunikationer, inbakade i den löpande texten.

Nu till en tidigare förändring, en om vars kännedom gav invånarna i Mörbylånga hopp om god postservice. Regeringen bemyndigade generalpoststyrelsen den 9 mars 1860 att "*å lämplige ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom expeditionskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition*".

Det kungliga brevet föranledde poststyrelsen att förhöra sig hos länsstyrelserna om behovet av sådana poststationer. Före denna tidpunkt fanns det - som framgår av det följande - i stort sett bara förvaltningspostkontor samt ett mycket litet antal postuppsyningsmansplatser. Kungörelser från länsstyrelserna lämnade nu vägen öppen för framställningar om poststationer, framställningar som naturligtvis prövades noga före beslut.

Det kan vara av visst intresse att notera hur generaldirektör Wilhelm Roos angav en orsak till beslutet om poststationer på landsbygden. I sin historiska återblick i verkets första verksamhetsberättelse omtalade han att brevlådor hade uppsatts vid allmänna postvägar med början 1855 under vissa förutsättningar. Ett villkor var att en kommun eller flera korrespondenter på en ort förenade sig om att genom en lämplig person svara för tömning på behöriga tider av brevlådan. Det reglerades genom ett kungligt brev den 9 mars 1855 och av postmedel betalades 10 kr om året för bestyret med brevlådan. Men så skriver Roos följande:

"Då emellertid denna utväg till postutväxlingens underlättande endast i ringa mån av allmänheten anlåtats, beslöts år 1860 inrättandet av ett nytt slags poststationer, vilka skulle utgöra en art filialkontor till närmast liggande postkontor eller postexpeditioner".

Innan verkningarna av kungabrevet den 9 mars 1860 var synliga, fanns det i vårt land i stort sett inga andra fasta postanstalter än **postkontor**, vid denna tidpunkt 175 stycken. Av dessa var 48 postexpeditioner, en benämning som kan skapa problem för dem som inte sysslat med posthistoria. Låt oss kalla även dem för postkontor. De var i praktiken en lägre klass av postkontor. De högsta klasserna var enligt vokabulären postkontor och de lägsta klasserna var postexpeditioner. Båda slagen var med få undantag förlagda till städer.

Beteckningen **postexpedition** kom till 1849 som resultatet av en form av lönereglering till postcheferna. Med vissa ändringar under de följande åren upptog 1874 års normalstat sju klassers postkontor, av vilka klasserna I - IV avsåg postkontoren och klasserna V-VII postexpeditioner. Postkontorens chefer kallades postmästare, tillsatta med kunglig fullmakt, medan postexpeditionernas chefer var postexpeditörer, tillsatta av poststyrelsen. Gentemot kunderna hade de samma befogenhet.

Utöver postmästare fanns det med början 1830 ett litet antal s k postuppsyningsmän. De tillsattes i glest befolkade delar av landet, huvudsakligen i Norrland men även Öland kom med i bilden genom Böda 1848 och Borgholm 1844-1850 som en tillfällig anordning. De fasta postanstalter som kom till stånd genom 1830 års beslut, kallades **postuppsyningsmansplatser**. Deras totala antal översteg aldrig samtidigt 21, det antal som fanns 1860, när regeringsbeslutet om poststationer på landsbygden kom. De flesta postuppsyningsmansplatserna ersattes under den följande femårsperioden med poststationer, den i Böda redan 1861.

Det dröjde nära nog ett helt år efter att regeringen bemyndigat poststyrelsen att inrätta poststationer, innan de första kom till stånd. I februari 1861 öppnades sålunda 12 nya poststationer. Innan dess fanns det sålunda bara postkontor (och postexpeditioner som de lägre klassernas postkontor kallades under åren 1849-1881) samt ett obetydligt antal postuppsyningsmansplatser.

Andra senare tillkomna former av postanstalter med kundbetjäning var filialpostkontor och brevsamlingsställen, från vilka vi kan bortse i detta sammanhang. Dessutom tillkom 1920 ett mellanting mellan postkontor och poststationer med termen **postexpedition** (ej att förväxla med de

postexpeditioner som fanns under åren 1849-1881). Senare tidens postexpeditioner hade inte några underlydande poststationer men sände sina redovisningar direkt till poststyrelsen. Poststationerna däremot redovisade till de överordnade postkontoren. Cheferna vid "den moderna tidens postexpeditioner" titulerades stationsmästare.

I slutet av 1920-talet inrättades stationära lantbrevbärare, snart nog kallade **postombud**. På slutet av 1960-talet användes sådana i viss utsträckning för att underlätta indragning av poststationer. De underlättade övergången till lantbrevbärning för dem som bodde närmast den indragna poststationen. Skälet för tillkomsten av de första postombuden (stationära lantbrevbärarna) var ett helt annat. De öppnades på platser där underlaget var för litet för en poststation.

Termen **postställe** fanns under en övergångstid från mitten på 1970-talet för mycket små poststationer, men från och med 1986 kallades även dessa för postkontor. De dittillsvarande poststationerna hade då hunnit dras in eller organiseras om och fått benämningen postkontor (med prefixet "lokal" under en övergångstid fram till och med 1985).

Omkring 1990 började man anlita entreprenader för mindre postkontor på så sätt att befintliga postlokaler avvecklades och rörelsen överläts på en bank eller en butik. Som jag redan nämnt ligger målsättningen på ca 650 entreprenadkontor och det kommer troligen att vara genomfört före sekelskiftet.

Mörbylånga

1874-01-01--

I ett ärende med diarienummer Klb 1865:1502 kan man läsa om Mörbylångabornas tidiga försök att få en egen poststation. Med C M Fogelberg som första namn bland underskrifterna i en tresidig framställning till länsstyrelsen i Kalmar den 15 april 1865 uttrycks en anhållan att länsstyrelsen skall "göra framställning å behörig ort om att i förening med den sålunda föreslagna postreformen, här på Mörbylånga måtte inrättas en, under Kungl. Postkontoret på Stora Rör lydande Poststation, en anordning, som säkert blir av oberäknelig nytta icke allenast för platsen enskilt utan ock hela trakten".

Uttrycket "den sålunda föreslagna postreformen" syftar på mörbylångabornas kännedom om att länsstyrelsen hade begärt hos poststyrelsen att postföringen på Öland skulle få ökas från två till fyra gånger i veckan.

Av framställningens fortsättning framgår hur det var ordnat för postförbindelsen med Mörbylånga vid detta tillfälle:

"Visserligen hålla vi med Stora Rørs Kungl. Postkontor egna Postväskor, vilka varje postdag ombytas på Resmo, ½ mil härifrån belägna Postgård, men då posten ankommer oregelbundet, synnerligast vintertiden, kan ej enskilt sålunda underhållet postbud vara tillfredsställande. Att våra

Postväskor mycket anlitas av i orten boende personer både med rekommenderade och orekommenderade brev är en omständighet som talar till förmån för Poststation här. Vi hoppas ock, att det icke kan dröja länge innan ångbåtar trafikera vår köping, och kanske snarare än man för icke länge sedan kunde ana få vi telegraf till Öland, med, såsom vi gärna önska tro, Station för Södra Motet på Mörbylånga".

Framställningen utmynnade i en förhoppning att poststyrelsen inte skulle avslå begäran om en poststation och som föreslagen postexpeditör namngav man handlanden Sjösteen, vilket framgår av den här återgivna reproduktionen av framställningens sista sida.

Postexpeditör skulle vi vilja föreslå Handlanden
den B. Sjösteen, som i 21 års tid, utan an-
märkning, skött Kjöpingens cheffierda postgång
Utan att vidare orda om sjaken
äro vi öfvertygade att Kongl. Erläts Be-
fallningshafvande, med vanlig bilar och
sjaken blifvit finnet nyttigt - ja, vi skulle
gerna vilja fåga nödvändigt - förorda in-
rättandet härstädes af Stationen i fråga.

Mörbylånga den 15 April 1865.

C. M. Fogelberg

August Kempe
J. J. J. J. J.

Sjösteen
J. P. Seansley

Länsstyrelsen remitterade framställningen till postinspektör J A Schönbeck, dvs chefen för förvaltningspostkontoret i Kalmar. Denne begärde i sin tur ett yttrande av chefen för postkontoret i Stora Rör. Det var August Kempe, som ledde Stora Rørs postkontor under nära tre decennier, de första nio åren dock i egenskap av vikarie. Han var föga intresserad av att få en poststation inom sitt förvaltningsområde; det skulle bland annat kunna innebära att hans inkomster minskades på grund av att postväskorna

Mörbylånga inte längre skulle expedieras i Stora Rör. Han ansåg "inrättande av en poststation i Mörbylånga icke vara av behovet påkallad med den mindre breväxling som å nämnda ställe äger rum". Han uppgav också att "de brev till socknen som ibland blivit inlagda i Köpingens väskor, hava adressaterna sedermera undanbett sig, emedan de uppgivit sig hava bekvämare avhämta dem på Resmo postgård än på längre avstånd till Mörbylånga".

Postinspektör Schönbeck hänvisade i sitt svar till länsstyrelsen grundavsikten med regeringsmedgivandet om poststationer på landsbygden:

"Då med inrättandet av poststation avses att för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste Postkontor eller Postexpedition, och Mörbylånga Köping, belägen på obetydligt avstånd från allmänna postvägen samt endast omkring 2 3/4 mil från Postexpeditionen i Stora Rör och därjämte med nära daglig kommunikation på Kalmar, svårligen kan hänföras till sådan ort som ovannämnd är, varjämte som säkert kan antagas att i orten däromkring boende personer lika litet komma att begagna poststationen i Mörbylånga som fallet är vid poststationen i Ottenby, så finner jag för närvarande icke skäl att förorda inrättandet av någon poststation i Mörbylånga".

Postinspektorn hade erfarit följderna av att en poststation hade öppnats i Ottenby redan 1861. Den anlätades mycket litet och endast av de helt närboende. Andra aktade sig för den eftersom post som gick den vägen måste betalas med fullt porto, d v s 12 öre. Post som lämnades direkt till postföraren och som inte skulle passera någon annan postanstalt betecknades som lösbrev med tre öre i porto. Om man strax norr om Ottenby passade den nordgående postföraren med ett normalbrev till Stora Rör, så var portot sålunda bara 3 öre, men lämnade man in det på poststationen i Ottenby, var portot 12 öre. I häftet "I Sydost" (nr 124 i den posthistoriska skriftserien) och i boken "Kongaposten" (nr 8 i samma serie) har jag närmare exemplifierat detta förhållande i samband med berättelser om poststationerna i Lyckeby resp Tingsryd.

Länsstyrelsen nöjde sig inte med enbart svaren från postmästaren i Stora Rör och postinspektorn i Kalmar. Ärendet remitterades också till kronofogden och vice häradshövdingen A Wellin som anmodades "avgiva yttrande angående den ifrågasatta poststationens större eller mindre nytta och behövlighet för orten".

Han skrev bland annat följande i sitt svar den 5 juni 1865:

"Den ifrågavarande köpingen är belägen på ett avstånd av vid pass en sjättedels mil från närmaste postgård (den i Resmo) och omkring 2 3/4 mil från postkontoret i Stora Rör. De olägenheter, vilkas avhjäljande med poststationens anläggande avses, äro såldes här icke för handen, och jag anser därför köpingens läge icke innebära något skäl till ansökningens bifallande".

Remissinstanserna var således negativt inställda och när länsstyrelsen sände ärendet till poststyrelsen den 9 juni 1865 fanns det inte skäl att tillstyrka bifall till framställningen.

Kongl. Maj:ts
Befallningshafvande
Kalmar Län.

N° 1502. Inh. den 12 Juni 1865.

Sin Kongl. General Post Styrelsen.

1865 den 15 juni ann. ut. K. Skövde.

Uti en hit ingifven skrift hafva ått
skellige innehåvare i köpingen Mörbylånga för
Olaus anhållit om Kongl. Maj:ts Befallningshafvande
sades medverkan för inrättande af en post-
station derstädes. Och sedan Kongl. Maj:ts Be-
fallningshafvande i denna fråga i skriftat
yttranden af Postinspektoren i hänse till af
Kronofogden i Olaus Lödra Mot, för får Olaus
höfdinge rådet åren ut afreslagna alla hand-
lingar till Kongl. Styrelsens pröfning, dermed
härskhofdinge rådet, med afseende å hvad
Postinspektoren af Kronofogden anförte, funder
sig jakas skäl till det närvarande till-
fjerka lifall till ansökningsen. Calmar i Sued.
Kaulett den 9 Juni 1865.

af Häradshofdinge Rådet uti Sued.
C. Skövde

Med ärendet åtföljt av denna kommentar från länsstyrelsen kunde poststyrelsen inte annat än besluta att det inte skulle föranleda någon åtgärd. Mörbylånga fick vänta med att få en egen poststation till 1874, och då hamnade den inte ens i köpingen utan i Bårby.

Hembygdens stora reform

Under de tre decennier som Wilhelm Roos arbetade såsom postman genomgick postverket stora förändringar. I egenskap av chef för postverket (1867-1889) genomförde han en mängd viktiga och genomgripande reformer. Det postala författningsväsendet nyordnades och postverkets organisationsformer moderniserades. Posthemmanen slapp sin skyldighet att svara för postföring, lantbrevbäring inrättades och Postsparbanken kom till, för att nu nämna något av nydaningen.

En av de största reformerna började genomföras 1874, då postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Den ersattes med ett stort antal nya postgångar samt poststationer, "en i var socken" som det sades i riksdagsbeslutet, om än med tillägget "där så behövdes".

Man kan påstå att resultatet av just denna reform är det som mest påtagligt speglas i verksamheten på det lokala planet under en lång period från och med 1874. Mängder av stämmoprotokoll skvallrar om vilken betydelse reformen hade för de enskilda socknarna och om hur församlingar, som inte fick del av förbättrad postservice ofta gjorde sig påminta i kampen för rättvisa. För hembygdsforskare har handlingar i anslutning till denna reform stort intresse, men också senare handlingar som speglar förfäders intresse för postgången.

Efter en omfattande utredning i samråd med länsstyrelserna preciserades det konkreta sättet att genomföra reformen i en kunglig förordning den 5 december 1873. Ett bemyndigande att planera för omorganisationen hade lämnats tidigare. Därigenom hade förberedelser kunnat göras och i hälften av rikets län kunde kronobrevbäringen upphöra redan den 1 januari 1874 samtidigt som 530 nya poststationer inrättades. I ett brev till regeringen den 15 maj 1874, vars koncept generaldirektör Wilhelm Roos själv upprättade, redovisades resultatet. De resterande länen redovisades i ett nytt brev den 25 juni 1875, men inte förrän två år senare hade kronobrevbäringen avskaffats i sin helhet.

Den ursprungliga avsikten torde ha varit att omorganisationen skulle genomföras 1874, men i många fall måste det anstå med ändringar. På Öland var förberedelserna klara och inte mindre än 27 nya poststationer öppnades med 1874 års ingång, även om det inte innebar att alla socknar fick en egen poststation.

Mörbylånga socken fick poststation utan framställning

Kronobrevbäringsreformen medförde sålunda att en poststation öppnades för Mörbylånga socken. Den förlades emellertid till Bårby (eller under första kvartalet av dess existens möjligen till en plats inom Resmo socken), där hemmansägaren Johan Larsson antogs till föreståndare. Hans årsarvode fastställdes till detsamma som för de övriga 13 föreståndarna för poststationer inom södra motets fögderi, nämligen 100 kr.

Enligt poststyrelsens beslut den 17 mars 1874 övergick poststationen nära nog genast till mjölnaren L P Lundqvist med oförändrat arvode. Poststationens då blivande plats i Bårby var mindre väl vald med hänsyn till befintligt kundunderlag. Detta kom till synes i ett brev den 2 mars 1875 från köpingens ordningsman C M Fogelberg, som tillsammans med sex handlande, en sjökaptan, en garvare och en färgare skrev under bland annat följande text:

"Mörbylånga Köping är nog olycklig att sakna egen Poststation, fastän köpingen numera är en rätt betydlig handelsplats med nära 300 innevånare och har ganska stor korrespondens, därom Kungl. Postkontoret i Kalmar bäst kan vittna. Den del av året, då Kalmarsund icke är isbelagt, äger daglig ångbåtskommunikation rum mellan Mörbylånga köping och Kalmar, och ångbåten har till och med Postexpedition ombord, medförande till personer i orten ett rätt betydligt antal brev, som icke på annat sätt kunna befordras härifrån, än medelst enskilda bud, ett brevbefordringssätt som är både osäkert och gör att breven bli gamla. Med ångbåten får visserligen köpingen sin post befordrad till och från Kalmar, men detta tillfredsställer icke orten. Vi våga därför föreslå att här inrättas en Poststation, som utväxlar post pr ångbåt med Kalmar å sena sidan och i övrigt ställes medelst enskilda postbud i förbindelse med den post, som fortskaffas västra häradsvägen å Öland mellan Stora Rör och Ottenby, såvida icke denna post kunde gå via Mörbylånga, varigenom dock väglängden ökas cirka 3/4 mil".

Poststyrelsen remitterade framställningen till postkontoret i Kalmar, där postinspektör J A Schönbeck tog mer än en månad på sig för att avge ett svar. Han menade att poststationen i Bårby med socknens namn Mörbylånga i förekommande fall borde dras in:

"Med avseende på den ringa areal Mörbylånga socken innehåller synes mig att en postanstalt inom socknen bör vara fullt tillräckligt, att densamma bör vara belägen inom köpingens område samt att en särskild post inrättas mellan köpingen och Bårby by vid allmänna landsvägen och ställes i förbindelse med posten Stora Rör - Ottenby.

Under vintermånaderna lär vägen mellan Mörbylånga köping och Bårby vara ytterst besvärlig att befara, varför jag avstyrker förslaget att låta Stora Rör - Ottenbyposten göra en omväg till och från Mörbylånga köping, vilken post hellre borde fortskyndas å sin gång än försenas.

Med detsamma en poststation inrättas uti ofta nämnde köping bör poststationen i Bårby, under benämning Mörbylånga, indragas och köpingens innevånare tillförbinda sig att kostnadsfritt för Kungl. Postverket tillhandahålla lämplig lokal för postanstalten och befordra posten mellan postanstalten och den Mörbylånga anlöpande ångbåt, med vilken post befordras".

Postinspektorns svar föranledde poststyrelsen att tillskriva länsstyrelsen den 1 maj 1875. Länsstyrelsen kommunicerade nu åter med kronofogde Wellin. Han utvecklade sina synpunkter i ett brev på två foliosidor efter drygt tre veckor. Han erinrade om den utveckling Mörbylånga köping hade fått,

inte minst tack vare den dämera inrättade regelbundna ångbåtsförbindelsen och ansåg sig ha skäl att tillstyrka bifall till ansökan från köpingens representanter. För den tid av året då isbeläggning inte hindrade ångbåtstrafiken var det en självklar förbindelse, men frågan var på vad sätt posttrafiken med södra Öland via Mörbylån skulle klaras i övrigt.

"För vinnande av detta ändamål torde ej förefinnas flera än två utvägar, nämligen antingen att ordinarie posten från Stora Rör till Ottenby för varje gång gör en avvikelse från landsvägen till köpingen eller ock att en särskild post mellan köpingen och poststationen vid Bårby inrättas och sättes i förbindelse med posten Stora Rör - Ottenby. Vad beträffar det första av dessa alternativ, så skulle posten genom dess antagande nödgas att göra en avvikelse från landsvägen av vid pass 8/10 mil och ett betydligt försenande av postens framkomst till övriga stationer inträffa helst höst- och vintertid, då vägen från Bårby till köpingen icke alltid är den bästa, och jag anser därför att detta alternativ ej bör komma i fråga. För köpingens förbindelse med posten Stora Rör - Ottenby återstår således ingen annan utväg, än den i andra alternativet framställda, eller inrättande av en särskild post mellan köpingen och stationen vid Bårby, vilken utväg jag för min del alltså får tillstyrka. Till lättnad i kostnaden för denna nya postlinje, kunde posten därå, åtminstone tills vidare befordras med gående bud".

Med kronofogdens brev som underlag skrev länsstyrelsen i ärendet till poststyrelsen den 1 juni 1875. Brevet återges i sin helhet på närmast följande sidor. Som framgår av poststyrelsens anteckning under adressmeningen blev det inte föremål för något ställningstagande på länge och vid föredragningen så sent som den 8 november 1875 beslöts att det skulle prövas i sammanhang med ett annat ärende med diarienummer 6307/1423.

KONGL. MAJESTÄT
BEFALLNINGSBREV
KALMAR LÄN
LANDSKANSLIET

N° 2407 Ink. den 1 juni 1875.
Siu Kongl. General-Poststyrelsen.
1875 den 8 maj om i Köping och otillräckligt ångfartskommunikation
till prästning i sammanhang med den i riksdagen antagna
a) öfver utredning från riksdagen i anledning af värdet 6307
1423

Med åberotande af de i Kongl. Styrelsens skrifter den 1 nämligen Maj om förmålda handlingar i fråga om en poststation inrättande i Mörbylån köping

och med åberotande af ett från Kronofogden i orten införskaffat uttalande, för jag för egen del för de af Kronofogden anförda skäl, äran tillstyrka, att den föreslagna stationen måtte i nämnda köping inrättas med bibehållande tillvid af Bårby poststation, emellan hvilken och köpingen gångpost borde börja anordnas för sådant sätt, att poststationen Mörbylån kunde i förbindelse med de på östra landsvägen förbi Bårby fram och återgående posterna. Genom bifall till detta förslag kunde ännu mer till fördel för två poststationer inom Mörbylån tillvid och folkmenighet betydliga saker, men i detta afseende borde börja beaktas, att Bårby poststation är gemensam för hela det pastorat, som omfattar Rönne och Mörbylån församlingar. Det kunde efter inrättandet af poststation i Mörbylån antas ifråga, huruvida den redan befintliga stationen borde flyttas till något ställe inom Rönne socken, men emellertid sidan flyttning väder den belänkheten, att postvägen till och ifrån köpingen derigenom skulle förlängas, emedan denna väg just vid Bårby utfaller på allmänna landsvägen. - Kalmar i landskansliet den 1 juni 1875.

A. Edv. Ståm

Ärendet med diarienummer 6307/1423 är mycket omfattande och avser en justering av 1874 års omorganisation. Den hade blivit föremål för prövning i olika avseenden och föreslagna ändringar redovisades i ett 13 sidor långt

brev från länsstyrelsen till poststyrelsen den 15 juli 1875. Bland förslagen kan nämnas följande, vilket ingick i länsstyrelsens hemställan bara sex veckor efter det på föregående sidor avbildade brevet:

"Mörbylånga station, nu belägen i Bårby, 3/10 mil från Resmo och ungefär lika långt från Mörbylånga kyrka, kan lämpligen indragas, om, såsom Kungl. Majt:s Befallningshavande redan föreslagit, poststation inrättas i Mörbylånga köping, som ligger blott 2/10 mil från Mörbylånga kyrka och, med begagnande av en byväg, omkring 4/10 mil från Resmo kyrka - - -

- - - Från Resmo leder över Gyngge en byväg ned till Mörbylånga kyrka, men då denna väg ej kan anses vara alltid brukbar och tillgänglig, måste beräknas, att posten färdas från Resmo över Bårby på stora landsvägen och därifrån utefter häradsvägen ned till Mörbylånga köping, vilken väg fram och åter utgör omkring 9/10 mil. - - -

- - - Med det snaraste skall jag inkomma med förslag å lämpliga personer till poststationsföreståndare i Färjestaden och Mörbylånga".

Många andra brev hann utväxlas innan poststyrelsen tagit ställning och i ett brev den 8 november 1875 till regeringen hemställde om ändrad postföring. För ändring av poststationerna behövdes inte något regeringsbeslut, eftersom befogenheten i detta avseende tillkommit poststyrelsen redan i mars 1860. Av de många brev som sålunda hann utväxlas under den tid som förlöt efter framställningen den 2 mars 1875 om en poststation i Mörbylånga köping till dess poststyrelsen kunde fatta beslut om att genomföra en omorganisation i etapper, bl a från den 1 april 1876, finns det åtskilliga som är värda att citera. Jag skall i det följande begränsa mig i huvudsak till dem som berörde Mörbylånga.

Poststyrelsen beordrade postinspektör Schönbeck i ett brev den 22 oktober 1875 att säga upp vissa postföringskontrakt och vid ett annat tillfälle även vissa poststationer. Man hade siktat på att kunna genomföra omorganisationen nyåret 1876, men osäkerheten var stor och sedan föreståndaren Lundqvist för Mörbylångas i Bårby belägna poststation blivit uppsagd till denna tidpunkt, garderade sig postinspektör Schönbeck med ett åtagande från Lundqvist att tills vidare sköta poststationen även efter 1876 års ingång.

Jag undertecknade åtagandet följande
första Poststations befattningen vid
Mörbylånga Poststation, den 23 December 1877

U. Lundqvist

Resmo församling hade synpunkter på den förändring i postgången som planerades och tog upp frågan vid en extra stämma den 31 oktober 1875. Det hade då blivit känt att ändringen eventuellt skulle innefatta förflyttning från Bårby till Mörbylånga köping av poststationen och att postlinjen skulle dras från Resmo över Gyngge till Mörbylånga köping. Stämmoprotokollets första paragraf innehöll följande text.

"Då Kungl. Poststyrelsen, utan att tillfråga Gyngge bys hemmansinnehavare,

huruvida de tillåto posten färdas fram över deras enskilda gårdesväg, föreskrivit, att postföringen borde ske däröver, så tillfrågades Gyngge byamän, vad de hade att invända emot detta tilltänkta ingrepp i deras enskilda rätt. Härpå svarade Gyngge hemmansinnehavare, att de på intet villkor, således icke en gång mot ersättning, upplåte sin enskilda gårdesväg för postens framförslande å densamma till Mörbylånga köping".

Protokollets andra paragraf fastställer beslutet att välja kapten C J Wahlgren i Mysinge och hemmansägaren Olaus Eriksson i Kleva att tillsammans med ordföranden författa och underskriva en hemställan till poststyrelsen i ärendet "samt, för den händelse poststationen skulle bli förlagd till köpingen, begära särskild station i Resmo". Det sistnämnda får ses mot den bakgrund att Resmo socken inte fick någon egen poststation när kronobrevbäringsansvaret överfördes på postverket. Sockenborna var hänvisade till att anlita den då i Bårby belägna Mörbylånga poststation. (Det kan förefalla möjligt att den under ett par månader låg i ett hemman inom Resmo sockens gränser).

Brevet från de tre utsedda representanterna daterades den 31 oktober 1875, dvs samma dag som den extra stämman hade hållits. Det antecknades som inkommet till poststyrelsen den 5 november. Det byggdes upp med flera argument som pekade på hur förslaget skulle medföra försämringar: "Därigenom att postföringen, för att besöka Mörbylånga köping, ryckes från sin hittills följda bana och från allmänna landsvägen ledes in på en häradsväg, där fram- och återresa måste ske, ej mindre förökas väglängden med nära en mil än ock uppstår en tidsspilla av mera än en timma för nära två tredjedelar av Ölands övriga innebyggare, nämligen för en del den ena gången och för den andra delen andra gången. Man vågar anse att nämnda befolkning, ävensom ibland densamma boende ämbets- och tjänstemän tillika med affärskarlar intressen äro lika att beakta med Mörbylånga köpings innevånare, bland vilka finnas endast fyra handlare och tre garvare."

I fortsättningen målades flera tänkbara svårigheter ut och man framhöll också försämrad postgång för pastorn, kommunalstyrelsen och fjärdingsmannen. Även vädrets makter åberopades: "Häradsvägen, som ifrån Bårby löper ned till Mörbylånga köping, är under snörika vintrar svår att hålla farbar, emedan den vid varje snöfall vanligen på flera ställen fylls jämt med stenmurarna och utmed husen visar drivor av flera alnars höjd, så att bivägen esom oftast måste begagnas".

Skribenterna gjorde det sålunda tydligt att poststationen inte borde flyttas från Bårby till Mörbylånga köping men de överlämnade avslutningsvis "lika ödmjukt och underdånigt sakens beprövande åt Kungl. Poststyrelsens vishet".

Detta var ett problem som poststyrelsen inte alls berörde och naturligtvis inte heller skulle beröra i sin här tidigare nämnda framställning till regeringen. Den framställningen, som för övrigt bifölls av regeringen den 17 december 1875, avsåg ångbåtsöverfarterna till Öland samt postlinjernas organisation. Till ärendet från Resmo tog poststyrelsen över huvud taget

inte någon hänsyn utan poststyrelsen beslöt att flytta poststationen från Bårby till Mörbylånga köping. Uppsägningen av Lundkvist var redan gjord och postinspektorn hade förvissat sig om att Lundkvist även kunde fungera som poststationsföreståndare en tid in på 1876. Poststyrelsen beslöt den 24 januari 1876 att anta handlanden Anders Gustaf Rosell i Mörbylånga köping till föreståndare för den ditflyttade poststationen med 200 kr i årsarvode. Ändringen skulle äga rum den 1 april 1876. Kronofogde Wellin sände den 4 mars 1876 till länsstyrelsen lösen, sex kronor, för Rosells exemplar av kontraktet som poststationsföreståndare.

Detta var naturligtvis inte ägnat att glädja invånarna i Resmo socken. De gjorde flera försök att få poststationen flyttad från Mörbylånga köping tillbaka till Bårby eller helst till Resmo. Sent omsider (1910) skulle de tack vare järnvägen lyckas med att få en poststation i Resmo utan att det gick ut över vare sig köpingens poststation eller den poststation som år 1903 hade inrättats i Södra Bårby. Där om berättas i avsnittet om Resmo i slutet av detta häfte. Här skall jag beröra ett av de tidigare försöken att få poststationen återflyttad från Mörbylånga.

Lanthandlare Fr Andersson i Resmo skrev sålunda den 24 juli 1883 till poststyrelsen att han var villig att utan ersättning från postverket bli föreståndare för poststationen, om den flyttades från Mörbylånga till Resmo. Han betonade att pastorns bostad fanns i Resmo och att strax intill fanns flera hantverkare med skilda verksamheter. Han ansåg det orätt att Mörbylånga gynnades och "på bekostnad och till skada för tvenne socknar får draga postgången till sig".

Han torde därvid ha syftat på Mörbylånga landskommun i motsats till köpingen och på Resmo, som då var moderförsamling, men möjligen också på den till Mörbylånga socken söderut angränsande Kastlösa socken. Han var nämligen väl medveten om att poststationen i Kastlösa inte utnyttjades särskilt mycket. Möjligheterna att utnyttja redan befintliga kommunikationer utan avseende på den egna naturliga postadressen togs nämligen ofta till vara. Den officiella postgången till Kastlösa ägde rum två gånger i veckan med utgång från Färjestaden, men det fanns möjligheter att få under rättelser snabbare. Detta framgick av följande kommentar från poststationsföreståndare Anders Gustaf Rosell i Mörbylånga:

"Undantagandes någon tid ett och annat år, då isen i Kalmarsund lägger hinder i vägen för ångbåtstrafiken, växlar Mörbylånga post dagligen med Kalmar minst en gång, vadan också Resmoborna erhålla sin post snabbare än med den post som befordras via Färjestaden. Alla i Kalmar tryckta tidningar hitkomma 3 timmar efter trycknings- och utdelningstiden i Kalmar och avsänds härifrån genast, vadan Resmoborna läsa sina tidningar senast några timmar därefter. Huru snabb tidningsposten över Mörbylånga är, bevisas bäst därav att från Kastlösa, som har egen poststation, äro icke mindre än 17 ex tidningar rekvirerade här och befordras med enskilt bud till uppgiven emottagare i Kastlösa, som sedan utdelar samma. På sådant sätt befordrade tidningar komma prenumeranterna tillhanda 2 å 3 dagar tidigare än postledes via Färjestaden".

Detta styrkte naturligtvis positionen för poststationsföreståndaren i Mörbylånga, när det gällde att motivera poststationens bibehållande i köpingen. Postmästare Johan August Lindqvist i Kalmar, som hade efterträtt postinspektör Schönbeck 1881, bidrog till poststyrelsens beslut om att inte lämna bifall till framställningen om poststationens flyttning. Lindqvist framhöll t ex hur bra det var med den reguljära båtförbindelsen mellan Kalmar och Mörbylånga. Han skrev att korrespondenterna i Resmo hade "större fördel av att få sina brev och tidningar befordrade över Mörbylånga än genom en poststation inom socknen, vilken naturligtvis ej kunde erhålla post flera gånger i veckan än vad postföringen på Öland erbjuder". Man snuddade då inte ens vid tanken att bekosta en postlinje från Mörbylånga med större frekvens utan litade till de enskilda buden.

Intressant är också att postmästare Lindqvist i sitt svar till poststyrelsen gjorde en jämförelse med en liknande situation på annat håll inom hans postområde: *"Bleve alltså en poststation inrättad i Resmo, skulle tvivelsutan samma förhållande uppstå där i förhållande till Mörbylånga som till exempel mellan Fågelfors och Lillsjödalen. Ägaren av Fågelfors har poststation i gården, i samma hus som gårdskontoret, men all hans post såväl tidningar som brev utväxlas över Lillsjödalen, som medför fördelen av daglig postgång. Poststationen i Fågelfors är till blott för avlöningen till föreståndaren, och Resmo station sökes på det att herr Andersson, som till en början är så uppoffrande, skulle hava avlöning att vänta samt möjligen av någon annan borsak, ty säkerligen skulle alla i Resmo finna med sin fördel förenligt att fortfarande hämta brev och tidningar i Mörbylånga".*

Naturligtvis skulle ett förespeglat så ringa utnyttjande av den önskade poststationen i Resmo ha kunnat ändras till fullt utnyttjande om man infört en postgång i postverkets regi mellan Mörbylånga köping och Resmo. Men detta antydde remissinstanserna inte.

Postmästare August Kempe i Stora Rör var också remissinstans. Han skrev till poststyrelsen den 15 augusti 1883 bland annat *"att då Resmo i avseende på snabbheten av postutväxling ingalunda synes vara sämre utan snarare i vissa fall bättre lottat än mången annan ort på Öland, då dessutom uppbörderna å Poststationen under den tid den var förlagd till Resmo och Bårby icke under något år räckte ens till stationsföreståndarens avlöning, som framgår av bifogad uppgift, och då visserligen F Andersson för ett år erbjuder sig avgiftsfritt sköta stationen, det ej finnes någon garanti för att det allt framgent skall ske, och då stationsföreståndaren i Mörbylånga på allt sätt tillmötesgår de korresponderande, icke några starkare skäl finnas för att poststation blir upprättad i Resmo".*

Den i brevet angivna "bifogad uppgift" hade det utseende som illustrationen på nästa sida visar. Om hans uppgifter där är riktiga, skulle poststationen med namnet Mörbylånga en tid ha legat i Resmo. Detta framgår inte av poststyrelsens brev till postkontoret i Kalmar den 15 december 1873, vari anges att hemmansägaren Johan Larsson utsetts till föreståndare. Han hade poststationen i bostaden och det är väl inte helt uteslutet att hans

bostad fanns inom Resmo socken. När poststationen överlämnades till mjölnaren L P Lundqvist enligt poststyrelsens beslut den 17 mars 1874, förlades den emellertid till Bårby. Jag nämner detta i förbigående för att illustrationens "rubrik" inte skall förvilla.

Uppgjift ö brefverkligen under den tid Mörbylånga poststationen var förlagd i Resmo och Bårby

år 1874	1 ^{de} kvartalet	28		
"	2 ^{de} " "	10	77	
"	3 ^{de} " "	15	47	
"	4 ^{de} " "	25	14	75 38
år 1875	1 ^{de} kvartalet	25	46	
"	2 ^{de} " "	17	04	
"	3 ^{de} " "	11	76	
"	4 ^{de} " "	57	11	91 22
år 1876	1 ^{de} kvartalet			22 40

Ärendet om begärd flyttning till Resmo av Mörbylånga poststationen avslutades med poststyrelsens beslut den 28 augusti 1883, "som ansåg skäl icke hava förekommit att till ifrågavarande framställning om inrättande av poststation i Resmo lämna bifall". Formuleringen tyder på att man i varje fall inte ville flytta poststationen från Mörbylånga köping.

Fr Andersson gav sig emellertid inte så lätt och skrev den 27 mars 1884 till poststyrelsen "å övriga kommittenters vägnar". Jag återger brevet i sin helhet i kapitlet om Resmo, inte bara för att lämna prov på Anderssons skrivkonst utan också för att något förklara hans uttalanden. Här vill jag kort nämna att resultatet av hans förnyade framställning vid föredragning den 29 april 1884 (en hel månad efter att det skrevs) blev att det inte ansågs böra föränleda vidare åtgärd.

Men det var inte bara Fr Andersson som gick till attack mot poststationen i Mörbylånga köping. Med underskrifter av ett dussintal personer i Beteby och Bårby fick poststyrelsen den 5 september 1884 ett brev med begäran att poststationen skulle flyttas till Bårby:

"Ock som handlanden Herr Rosell nu ämnar avflytta ifrån orten ock således kommer att härefter avstå med förvaltningen av nämnde anstalt ock kommer således att övertagas av en annan person, så önskar undertecknade att Kungl. Generalpoststyrelsen torde återflytta denna postanstalt från Mörbylånga köping till Bårby, där den förr varit anlagd. Helst som det skulle årligen inbespara en icke obetydlig del till Poststyrelsen för transporten emellan Bårby och Mörbylånga köping fyra gånger uti varje vecka fram och åter. - - - Denna förändring åstundas av flera skäl. Dels därför att nu är anlagt boställe för läkare inom Ölands Södra mot vilken äger sin plats i Bårby samt ock att apoteket även är förflyttat till Bårby och som dessa tjänstemän dagligen haver sina förbindelser med Posten, som nu vid varje postdag måste hava sina postbud till köpingen för avhämtning av sina brev."

Brevet föredrogs i poststyrelsen den 15 september utan remissförfarande och "ansågs ej för närvarande böra till avseende föränleda". Visst hade petitionärerna rätt i sitt förmodande att poststationsföreståndare Rosell skulle dra sig tillbaka, men detta var inte något skäl att flytta poststationen från Mörbylånga. Poststyrelsen hade redan den 30 april 1884 utsett Rosells efterträdare, telegrafisten Amanda Karolina Medelius. Hon tillträdde med juli månads ingång 1884 och fick 360 kr i årsarvode, vilket inkluderade ersättning för posttransporter till och från ångbåtarna.

Men även under Medelii tid som poststationsföreståndare förekom förslag att flytta poststationen från köpingen. Så sent som den 13 februari 1899 fick poststyrelsen ett brev från ordföranden i Resmo sockens kommunalstämma Joh. Åsenius. Enligt hans förmenande var tiden inne för en ny entreprenadauktion på postskjutsen på Öland. I samband härmed skulle man minska postverkets utgifter om Mörbylånga poststation flyttades "till något ställe vid allmänna landsvägen, t ex Mysinge". Han motiverade med bl a följande ord: "Generalstyrelsens karta visar denna punkt Mysinge är den centralaste för en poststations verksamhet. Det är nämligen härifrån lika långt till de ytterst belägna byarna Risinge i SV och Lilla Frö i NV. Då vi såväl som Mörbylångaboarna fullgöra våra utskylder till staten böra vi hava lika fördel av de offentliga inrättningarna. Mörbylånga köping, den minsta köping i riket, håller fortfarande på resa utför och är numera icke någon lämplig plats för postväxling. Där finns ingen industri och andra näringsgrenar än 2 garveri och 1 par minuthandlare och 1 svagdricksbryggeri".

I ett PS skrev Åsenius att han för undvikande av obehag inte gärna ville ha sitt namn offentliggjort. Det faktum att brevet var skrivet av kommunalstämmans ordförande torde ha bidragit till att poststyrelsen inte tog lika lätt på detta ärende som på brevet 15 år tidigare från dussintalet representanter för Beteby och Bårby. Det blev remissförfarande i vanlig ordning, först till postinspektören i Malmö. Denne förhörde sig med postmästaren i Kalmar och poststationsföreståndaren i Mörbylånga. Den sistnämndas svar återges på nästa sida i en förminskad reproduktion.

Efter att till grund för införande uttalande
haha inkäntat andömen af representanter för
plurakitet af den genom Mörbylånga post-
station korresponderande allmänheten, hvilkes
uttalande öfren bifogad, för undantaget av vörd-
sammanst fränhålls:

Att, som det betydligt öfvervägande antalet,
minst 80 procent, af korrespondenten, deraf ett
handelsarkiv, skulle blifva lidande på
stationens flyttning, och som Mysinge med
omnejel torde kunna få vid Borgholms stads-
nara en lösnings, som utväxlad vid
alla posters ned- och uppgående, men kö-
pingen samt strandbyarne Rivinge, Betsby,
Mörbylånga kyrkoby, Klepa och Strö icke äro
den förleden af passagen af poststationen, synes
högt olämpligt att förflytta poststationen
från den till lands och sjö trafikerade köpingen
till det mer än en half mil derifrån aflägen
Mysinge, hvaraf blott ett fåtal skulle ha
fördel, under det att köpingen numera icke
skulle kunna undvara poststation inom
sin kommun.

Skad landposttrafik med åtföljande
utgifter torde deremot icke för denna
station vara af behofvet påkallad utom
möjligen den tid af några veckor under
vintern, då ångbåtar icke kunna hitgå.

Mörbylånga poststation den 28 Febr. 1899

A. Medelius,
stf.

Postmästaren i Kalmar uppgav i sitt svar den 4 mars 1899 "att
poststationen i Mörbylånga köping icke kan på några villkor indragas,
emedan i köpingen råder jämförelsevis stor affärsverksamhet, varigenom
många affärsmän äro därstädes bosatta, dessutom har köpingen gästgiveri,
spritbolag, telegraf- och telefonstation samt hamn, vilken anlöpes av
postförande ångfartyg, som under största delen av året medföra post till

poststationen i Mörbylånga minst en gång om dagen, utom sön- och
helgdagar, varför, om poststationen i Mörbylånga förflyttades till Mysinge,
postgång måste inrättas mellan Mörbylånga hamn och blivande
poststationen i Mysinge".

Det var lätt för postinspektören i Malmö att i sitt svar till poststyrelsen den 9
mars 1899 avstyrka bifall till framställningen, men han tillade dessutom "att
Mörbylånga församling har enligt senast tillgängliga uppgift (för den 31
december 1896) 890 innevånare, därav 220 boende inom köpingen".

Poststyrelsen beslöt den 14 mars 1899 att framställningen om
poststationens förflyttning från Mörbylånga köping inte skulle föranleda
vidare åtgärd.

Amanda Medelius satt sålunda säkert kvar som föreståndare och det så
länge att hon från 1911 års ingång fick ett personligt tilläggsarvode utöver
de 480 kr om året, till vilket belopp hennes lön hunnit stiga. Det steg
ytterligare med bibehållet personligt tilläggsanslag "med hänsyn till lång
tjänstgöring" och dessutom fick hon ett biträdesanslag som 1916 uppgick
till 540 kr. Hon var född den 3 oktober 1851 och avgick inte förrän vid
halvårsskiftet 1921, alltså i sitt 70:e levnadsår.

Då övertogs poststationen av slöjdläraryn Karin Kerstin Charlotta
Hammar men blott för ett halvårs tid. Från 1922 års början satt Anna Edla
Ottilia Carlsson vid rodret och fick uppleva en stark trafikökning, så stark att
poststationens status höjdes till postexpedition den 1 augusti 1931. (Om
skillnaden mellan poststation och postexpedition har jag försökt berätta i
avsnittet "Terminologi" i detta häftes början).

Fru Carlsson, som då var 46 år gammal, fick med viss tilläggsutbildning
sitta kvar på chefsstolen i Mörbylånga, nu med titeln stationsmästare. Bland
hennes efterträdare kan nämnas Elin Andersson och Bennet Alderbourg
samt Inger Lundgren som fått ta över ansvaret för service till de närmare
1600 hushåll som har postadress Mörbylånga.

Hulterstad

1874-01-01--1910-01-30

En av Ölands 27 nya poststationer vid 1874 års ingång förlades till
Hulterstad, där skolläraren J Lindér antogs till föreståndare med 100 kr i
årsarvode. Han lyckades få detta höjt till 150 kr genom poststyrelsens
beslut den 5 maj 1876. Detta var en oväntad framgång, eftersom kontraktet
gällde och formellt skulle sägas upp för att ge hugade spekulanter möjlighet
att konkurrera om befattningen. Skälet till att postmästare August Kempe i
Stora Rör tillstyrkte höjningen framgår av hans yttrande i brev till poststyrel-
sen den 4 april 1876:

"Poststationen i Hulterstad har visserligen icke i allmänhet större utväxling
av postförsändelser än de flesta av de andra stationerna med undantag av
sommartiden, då en mängd av arbetsfolk från nämnde socken giver sig ut
att söka arbetsförtjänst på skilda håll och brevväxlingen då ökar, så att

någon mindre tillökning av arvodet kunde tillstyrkas då stationen nu har sex dagar i veckan i stället för trenne dagar under de förflutna åren för utväxling av post".

I sitt brev till poststyrelsen påminde Kempe också om tidigare framfört förslag att dra in poststationen i Glömminge, "som ligger så nära härvarande postanstalt och vars utväxling med postförsändelser är ringa". På detta lyssnade poststyrelsen inte och poststationen i Glömminge fick bestå till "modern tid".

Däremot fick några andra poststationer stryka på foten, som man säger, redan den 1 april 1876, medan andra drogs in i samband med att lantbrevbäring introducerades med 1878 års ingång. Just tillkännagivandet om lantbrevbäring oroade många som hade hunnit vänja sig vid att betjäna på poststationer. Den oron spred sig också till Hulterstad, varifrån kyrkoherde G Lindeman och ordföranden i kommunalstyrelsen L G Zacrisson skrev till poststyrelsen den 14 januari 1878. De började sitt brev med följande text:

"Enär genom den nya anordningen med postväsendet en del poststationer nu lära indragas, så våga undertecknade till Kungl.G.Poststyrelsen framställa vår ödmjuka anhållan, att Hulterstad poststation måtte tillåtas fortfara, då Kungl.G.Poststyrelsen tager bort en del av stationerna".

I fem punkter argumenterade man därefter och skrev i den andra punkten:

"2- Emedan Hulterstad såsom varande moderförsamling med betydligt större folkmängd och areal kan med vida större svårighet undvara en sådan inrättning än Stenåsa, som är annexförsamling till Hulterstad, och som väl utan något hinder torde kunna ha sin post på Hulterstad station då den även i Hulterstad har sin pastorsexpedition, ifall Stenåsa poststation icke tillika finge fortfara; och det i synnerhet som därstädes eller i Stenåsa försg, utom stationsföreståndaren, som tillika är klockare och skollärare, oss veterligen icke finnes någon ståndsperson eller tjänsteman på stat mera än En, nämligen komministern".

Det var inte helt ovanligt att grannsocknar försökte spela ut varandra när det någon gång hettade till. Men det var ju ingen fara för Hulterstads poststation vid detta tillfälle. De lantbrevbäringslinjer, som till en början inrättades på Öland med början 1878, utgjorde inte något hot för poststationer så långt söderut.

Den handläggare som fick ärendet på sin lott i poststyrelsen, blev kanske litet konfunderad. En blyertsanteckning ger vid handen att han fått ett nekande svar på den ställda frågan om "kanslibyrån vidtagit någon åtgärd i avseende å Hulterstads poststations indragning". Vid föredragningen den 25 januari 1878 ansåg poststyrelsen att ärendet inte föranledde till vidare åtgärd.

Drygt fem år senare kände sig emellertid de oroliga församlingsborna åter hotade och denna gång kanske inte alldeles utan skäl. Föreståndaren för poststationen i grannsocknen Stenåsa J A Wahlin skrev nämligen till poststyrelsen den 23 april 1883 bl a följande till poststyrelsen:

"I anseende till att poststationsföreståndaren i Hulterstad har hos Kungl. Generalpoststyrelsen uppsagt sin befattning som poststationsföreståndare i

Hulterstad, så vågar jag ödmjukligen anmäla mig att få övertaga ovan-nämnda befattning gemensamt med min i Stenåsa, om den kunde förflyttas dit, emot att jag kunde få tillökt 100 kronor eller tillsammans 200 kr för skötandet av stationerna. ---

Om så skulle vara att Hulterstad bleve indragen och förflyttad ill Stenåsa lika som Gräsgård till Ölands Segerstad, då bleve det ungefär lika långt emellan Stenåsa och Ölands Segerstad som emellan Segerstad och Ottenby och Stenåsa och Gårdby, för här emellan Stenåsa och Hulterstad är blott litet över en halv mil, som Generalpoststyrelsen är bekant".

Under min forskning i postens utveckling för hittills drygt 2500 svenska orter har jag inte tidigare stött på denna "modell" när det gäller försök från en poststationsföreståndares sida att få bättre villkor. Hur Wahlin kunde utgå från att kollegan Lindér sagt upp sin befattning, det har jag inte kunnat utröna, men jag förmodar att han på avvägar hört att så skett. Poststyrelsen hade nämligen skrivit till länsstyrelsen i Kalmar den 16 april och bett om förslag på en "lämplig person att antagas till föreståndare för poststationen i Hulterstad från och med den 10 nästinstundande juli".

Poststyrelsen tog Wahlins brev på allvar och skrev den 26 april 1883 på nytt till länsstyrelsen med bifogande av hans brev och uttryckte önskemål om att länsstyrelsen "behagade inhämta huruvida poststationen i Hulterstad må kunna indragas utan avsevärd olägenhet för orten".

Ett sådant besked kunde länsstyrelsen få genom att vända sig till kronofogden. Denne svarade den 11 juni 1883 att redan avstånden till poststationerna i Stenåsa och Segerstad "lägga väsentligt hinder för indragning av den ifrågavarande poststationen, men härtill kommer dessutom, att pastorsämbetet i Hulterstad och Stenåsa församlingar genom densamma utväxlar sin ämbetspost, och av dessa skäl anser jag den ifrågasatta indragningen komma att medföra alltför stor olägenhet för att kunna tillstyrkas".

Länsstyrelsen skrev den 13 juni 1883 till poststyrelsen att den "med avseende å vad ortens kronofogde anført, finner sig icke böra tillstyrka den ifrågasatta indragningen av poststationen i Hulterstad". Poststyrelsen lämnade ärendet utan åtgärd.

Lindérs uppsägning blev inte heller realiserad vid detta tillfälle. Hans ifrågasatta tjänstgöring på annan ort rann ut i sanden. Men tio år senare tog han avsked från skollärare- och organisttjänsten i Hulterstad och begärde i ett brev till poststyrelsen den 26 juni 1893 att erhålla avsked från befattningen som poststationsföreståndare från och med den 1 oktober 1893. Han efterträddes då av fröken Lovisa Wilhelmina Theresia Wulff, som fick samma ersättning som Lindér haft, d v s 150 kronor om året.

Lovisa skrev den 2 juni 1898 till postmästaren i Kalmar och bad att få bli entledigad. Efter utredning föreslog postinspektionen i Malmö i ett brev till poststyrelsen med bifogande av ett förslagskontrakt att kyrkoherden Otto Wilhelm Wulff skulle antas till föreståndare. Detta accepterade poststyrelsen men Ottos period som postchef blev bara ungefär lika kort som Lovisas. Den 6 augusti 1903 sade han upp sitt kontrakt och fröken Alma

Ingeborg Maria Collin blev föreståndare från 1904 års ingång. Årsarvodet blev kvar vid 150 kronor, som det hade varit ända sedan skollärare Lindér fick det ursprungliga arvodet på 100 kr höjt med 50% år 1876.

Ännu snabbare skedde de båda följande bytena genom att förra småskollärarinnan Albertina Lennartsson tog över befattningen med 1906 års ingång, men nu med 175 kr i årsarvode, och hemmadottern Anni Konstantia Marie Olsson den 1 april 1908 med arvodet höjt till 200 kr. Den förbättringen kunde hon inte njuta av så länge, för i ett brev från poststyrelsen den 12 november 1909 beslöts om poststationens indragning med januari månads utgång 1910. Ändå hade postinspektionen halvtannat år tidigare konstaterat att poststationen ej syntes böra indragas, som framgår av här återgivna utdrag ur skriftväxlingen i samband med fröken Olssons tillträde.

Åberopas postinspektionens anmälan den 21 sistlidne mars och bifogas värdsamt förslagskontrakt med hemmadottern Anni Konstantia Marie Olsson om bestyrets fullgörande från och med den 1 juli 1908 mot kr. 200 per år, eller kr. 25:- mer per år än för närvarande.

Poststationen ligger 6 km. från närmaste annan postanstalt och synes ej böra indragas. Uppbörden vid densamma under år 1907 utgjorde kr. 839:07.

2 bil.

71

Under Postinspektionens förmedling,
E. Uddenberg

Poststyrelsens nyss omnämnda beslut den 12 november 1909 omfattade mycket annat än frågan om vara eller icke vara för poststationen i Hulterstad, nämligen omorganisationen i anslutning till att den södra delen av Södra Ölands Järnvägar blev klar för allmän trafik. Detta ärende omfattar flera stora dossierer i poststyrelsens arkiv efter omfattande skriftväxling med lokala instanser. För postmästarna och postfolket i övrigt kungjordes omorganisationen på det sätt som framgår av cirkulärnotisen nr IV/1910, daterad den 31 januari 1910. Det var inte fråga om några officiella förhandsmeddelanden här, inte, av den numera förekommande typen till hembygds-samlade filatelisters hjälp. Chanserna att få "förstadagsstämplade" brev från Resmo och Skärlöv, resp "sistdagsstämplade" brev från Hulterstad och Ölands Näsby torde ha varit mycket små för dem som inte bodde på platsen eller blivit förhandsinformerade på något sätt.

Den här åberopade cirkulärnotisen återges i häftets sista avsnitt, det om Skärlöv.

Kastlösa

1874-01-01--1968-05-11

I Kastlösa socken finner vi ett klart uttalat exempel på hur man vid genomförande av kronobrevbäringsreformen i första hand tog hänsyn till civilstatens behov. Poststationen med socknens namn förlades nämligen till Bredinge på stenkasts avstånd till ortens kronolänsman. Denne blev dock inte föreståndare. Det var annars en vanlig lösning i sådana fall då kyrkbyn inte blivit plats för socknens poststation.

I stället antogs från början mamsellen Elise Uddenberg till poststationsföreståndare med 100 kr i årsarvode. Om nu länsmannen i stället fått det jobbet, skulle hans årsarvode sannolikt ha blivit högre, som fallet var i Störlinge. Där blev länsman Bäckman föreståndare med 150 kr i årsarvode, medan de andra tolv nya poststationsföreståndarna inom norra motets fögderi fick nöjas med 100 kr. I södra motet fick samtliga poststationsföreståndare 100 kr i årsarvode med 1874 års ingång.

Fröken Uddenberg tyckte att hennes arvode på 100 kr om året var i underkant. Han skrev den 24 juli 1876 det här återgivna, av tidens tand grådaskade brev till poststyrelsen.

Da genomläst nu denna station
skatt med grästerna elgästerna hvar
je sockens och fästet är det ej
tillfälle till biförsett, hvarför jag
var förtämlig om hänförelsen till
Kastlösa poststation den 24 juli 1876
med Elise Uddenberg

Poststyrelsen remitterade brevet till postkontoret i Stora Rör med begäran av "uppgift å omfånget av posttrafiken" vid poststationen i Kastlösa. Då kunde postmästare August Kempe bli svara följande:

"Poststationen i Kastlösa är en av de stationer å södra linjen på Öland som har den mesta brevväxlingen, år 1875 avsatte nämnde station för 407 kr 02 öre frimärken och för första hälften av innevarande år 206 kr 44 öre frimärken, och som numera är daglig postgång på södra Öland, torde jag få tillstyrka någon tillökning i det nu anslagna arvodet till Kastlösa poststation".

Den i jämförelse med många andra poststationer höga uppbörden var tydligen nog för poststyrelsen att besluta om arvodesförhöjning utan att fröken Uddenberg först begärde entledigande och gavs tillfälle att söka den egna befattningen i konkurrens med andra spekulanter. Poststyrelsen prutade inte ens på kravet utan medgav i ett brev till postmästaren i Stora Rör den 12 september 1876 att arvodet skulle höjas till 175 kr om året. Till detta beslut kan möjligen också det faktum ha bidragit att frågan om poststationens eventuella flyttning till kyrkbyn hade förts på tal vid årets början och blivit avgjord fyra månader innan beslutet om arvodeshöjning fattades.

Den 15 januari 1876 hade nämligen två av kommunalstämman den 30 december 1875 utsedda representanter skrivit till poststyrelsen och begärt att få poststationen flyttad från Bredinge till kyrkbyn. Ur deras motivering gör jag följande utdrag:

"Poststationen, som officiellt benämnes Kastlösa, blev inom denna kommun vid ordnandet av den nya postgången - av vad orsak kan ej förklaras - förlagd till socknens norra utkant, tvärt emot vad som annars inom angränsande socknar tycks vara iakttaget, eller att förlägga poststationerna i närheten av kyrkan eller församlingens centrum. Kastlösa församling räknar dock mera än två tredjedelar av sina innevånare boende i kyrkans grannskap, och även pastor och ordförande i kommunalstyrelsen ha sina bostäder och den mest korresponderande allmänheten likaså, och så av de inom församlingen lästa 20 å 25 tidningsexemplar och tidskrifter endast 3 å 4 stannar inom dess norra del (den omkring nuvarande poststationen belägna)".

Brevet som var daterat den 15 januari 1876 antecknades som inkommet till poststyrelsen den 28 januari, en försening som vi kan lämna därhän. Från poststyrelsen skrevs den 1 februari till länsstyrelsen i Kalmar, som i sin tur kommunicerade med länsmannen och kronofogden. Den förstnämnde var av förklarliga skäl helt emot flyttning av poststationen och återopade sin stora korrespondens. Han ansåg till och med att poststationen fanns på en väl belägen plats och att flyttningsbegäran bara dikterades av sökandenas "obilliga begäran, bekvämlighet och mig veterligen hava de ej någon lokal att erbjuda eller gemensamt samlingsrum i Kastlösa".

Kronofogde A Wellin höll naturligtvis sin länsman om ryggen och anförde i sitt remissyttrande den 3 maj 1876 bl a följande:

"Orsaken därtill, att Bredinge föreslogs till station för posten inom Kastlösa socknen var den, att berörde by är bostad för kronolänsmannen i orten, vars postförsändelser i tjänsteväg äro till antalet högst betydliga och mången gång av beskaffenhet att böra med minsta möjliga tidsutdräkt komma tillhanda, till följd varav jämväl är nödigt, att poststationen erhåller sitt läge så nära länsmanskontoret som möjligt. Härtill kommer jämväl, att Bredinge by, där stationen nu är belägen, är en av de folkrikaste byar inom socknen och ehuru näst Rösslösa by den nordligast belägna likväl icke är liggande på längre avstånd från socknens medelpunkt än 0,3 mil".

Sedan länsstyrelsen inte heller funnit skäl att flytta poststationen beslöt poststyrelsen vid föredragning den 19 maj 1876 att frågan skulle förfalla.

KONGL. MAJESTÄT
BEFÄLLNINGSHAFVANDE
KALMAR LÄN
LANDSKANSLIET

Nr. 807 & 1312.
1876
Mek. d. 18 maj 1876.

O till Kongl. General-Poststyrelsen.

1876. d. 19 maj 1876. Samtliga frågor om
poststationens flyttning öfver förfalla.

Med åberättande af de vid Kongl. Poststyrelsens församling den 1 och 14 sistlidne februari föregående handlingar ifråga om den vid Bredinge i Kastlösa socknen inrättade poststationens flyttande till Kastlösa kyrkby, får jag äran förlemlena ett frän ortens kronofogde infördratt yttrande i ämnet.

Med afseende i öfrigt å hvad kronofogden anför, finner jag så mycket mindre skäl att tillstyrka den ifrågasatta flyttningen, som afseendet till den närmast söder om Kastlösa belägna Smedby poststation derigenom skulle förkortas till föga mer än en half mil.

Calmar å Landskansliet den 18 maj 1876.

A. Wellin

Men frågan väcktes till liv redan i februari följande år. Då hade Elise Uddenberg fullföljt en tanke som hon stilla närde redan när poststationens flyttning fördes på tal första gången, nämligen att skaffa en lämplig bostad i kyrkbyn. Tillsammans med kyrkoherde J P Ljungquist och kommunalordföranden J G Fahlberg skrev hon den 20 februari 1877 till poststyrelsen och anhöll att poststationen skulle flyttas till Kastlösa. I inledningen av brevet finner vi bl a följande text:

"Då undertecknad, Uddenberg, inköpt en lägenhet å Kastlösa bys ägor skulle genom ovannämnda flyttning icke allenast beredas mig den stora förmånen att befrias ifrån en icke obetydlig utgift för hyra m.m., utan därigenom skulle jämväl andra fördelar uppkomma. Den av undertecknad, Uddenberg, inköpta fastigheten har nämligen en inom socknen fullkomligt central beägenhet och gränisar alldeles intill det ställe, där skjutsombyte nu sker, vadan efter flyttningen ombyte av skjuts kunde ske vid poststationen och därigenom vinnas tid".

Brevet föranledde poststyrelsen att skriva till länsstyrelsen för att fråga om "de särskilda omständigheter, på grund varav stationens bibehållande i Brelinge då ansågs önskelig, möjligen icke numera förefinnas". Vid remissbehandlingen anförde kronfogde Wellin att "de skäl, som av mig anförts mot nämnda flyttning, äro ännu lika gällande". Följden blev att länsstyrelsen även denna gång avstyrkte flyttning med anförande bland annat att "av befolkningen i Kastlösa socken ingen har så mångfaldig och viktig brevväxling som distriktets i Brelinge bosatte kronolänsman". Poststyrelsen skrev den 6 april 1877 till postmästaren i Stora Rör att poststationen inte skulle flyttas.

Efter fem år hade Elise Uddenberg tröttnat. Hon skrev den 10 augusti 1882 till poststyrelsen och begärde entledigande från befattningen "emedan arvodet icke motsvarar de med befattningen förenade göromål". Sannolikt hade hon ett starkare skäl än det angivna. Poststyrelsen skrev till länsstyrelsen med begäran om förslag på lämplig efterträdare. Tf kronolänsmannen Wilhelm Marmolin föreslogs (inte oväntat, förresten). Hans bostad låg i Brelinge, ca 300 meter från allmänna landsvägen men relativt nära poststationen, dvs i samma hus som företrädaren L P Marmolin fungerat som ordinarie länsman. Postmästare Lindqvist i Kalmar, som skulle utreda ärendet, begärde information från poststationsföreståndaren i Mörbylånga Anders Gustaf Rosell "såsom fullt hemmastadd i orten". Denne svarade som framgår av det i sin helhet här återgivna odaterade brevet.

2 Befruerande mycket ärade Postverket den 28 de, för jag
 adminklyft meddelat: T. f. Kronolänsman Marmolin befrä-
 digga ungefär 1000 fot från allmänna landsvägen, - pådes
 en brokveg för hvarje tim i cirka 2000 fot. Vägen
 det är befrärlig, stinnstene höft, vinta och vintiden; den leder
 genom en tung och fruktig bygata, som vanligen ligger full
 med frö vinttiden. I nära grannskap till n. v. poststaden
 Brelinge, utmed allmänna landsvägen - bor en Handlande L. N.
 Nyström, och 1/4 mil längre föder - i Kastlösa, äfven utmed
 allmänna landsvägen, - en Skollärare J. P. Agren, givna ligger,
 jag är derom förvissad - är villig, att geiken som
 höft åta sig Poststationsföreståndarbefattningen, ligger an på jag lön-
 liza Marmolins befrärd jäsom afides belägen är icke befrärlig;
 mig näre äfven befrärlig posthämtning uppstår befrämt hos ad-

2 manheten. Sampligt - utom för Marmolin - vare att Post-
 stationen förlades i Kastlösa hos Agren; ty der i trakten
 bo postenitoriets egentliga Korrespondander och till-
 ringlarande allmanhet.

Högaktningfullt

L
 Adminklyft
 Anders Gustaf Rosell

Av tre alternativ, hos länsmannen med 2 x 300 meters avväg för post-
 skjutsen, eller hos handlanden, alternativt skolläraren utan någon avväg alls
 för postskjutsen tycker jag att man med hänsyn till socknens tidigare
 önskemål skulle valt att flytta poststationen till skolläraren och därmed
 tillgodose dem som bodde närmast kyrkbyn.

Tillfrågad skrev postföraren J P Johansson i Stora Frö och begärde i
 förekommande fall "ersättning för att köra neder för det sinkar tiden men jag
 såge helst att slippa att köra sådana avvägar för om vintren så är det en
 svår gata neder till Marmolin". På en ny fråga om ersättnings storlek
 svarade han som framgår av här återgivet brev:

som svar på det bref
 för jag upplysa att jag
 ej gärna kan köra denna
 brokveg till Marmolins befrärd
 under 50 öre per gång eller
 till samman 100 kronor
 i J. P. Johansson Stora Frö

En ökad årskostnad på 100 kr för poststationens flyttning från postvägen
 kunde inte komma i fråga. Nu förklarade emellertid tf länsman Marmolin att
 han kunde förbinda sig att hålla lokal för poststationen vid allmänna lands-
 vägen. När det äntligen var dags för postmästaren i Kalmar att redovisa
 ärendet till poststyrelsen, gjorde han det i ett tre sidor långt brev, som bl a
 visade att han själv besökt området. Han skrev bl a:

"För hela Kastlösa socken vore det tvivelsutan fördelaktigast om poststationen förlades i folkskolehuset nära kyrkan med flertalet av ortens korresponderande allmänhet boende där, då däremot ett mindretal bo i socknens utkant eller där, varest poststationen nu är belägen.

Men därest Kungl. Generalpoststyrelsen ej skulle finna detta lämpligt i anseende därtill, att länsmannen i orten i så fall finge underkasta sig samma olägenhet, som kontraktsprosten och stora flertalet i Kastlösa nu få vidkännas, nämligen att avhämta sin post å den 1/4 mil avlägsna poststationen, så anser jag angeläget att poststationen åtminstone förläggas i närheten av den plats varest den nu är".

Poststyrelsens beslut visar att man alltjämt lät civilstatens fördelar väga över fördelar för vissa andra myndighetspersoner och för allmänheten. Trots att Lindqvist så klart pekade på att det nu var dags att flytta poststationen söderut, beslöt poststyrelsen nämligen den 5 oktober 1882 att den fortfarande skulle finnas i socknens norra utkant och nu förläggas till handelsboden med handlanden Lars Nicoalus Nyström som ansvarig föreståndare. Han tillträdde den 17 november 1882 med oförändrat årsarvode, 175 kr. Detta lyckades han få höjt till 240 kr med 1902 års ingång.

Dessförinnan hade emellertid en intressant förändring genomförts. Nyström skrev den 15 mars 1893 till poststyrelsen att han i juni samma år skulle flytta sin "bostad till Lilla Dahlby strax invid allmänna landsvägen, ett litet stycke väg norr om Kastlösa kyrka". Han önskade nu poststyrelsens tillstånd att även förlägga poststationen där. Man noterar också följande anmärkning i hans brev:

"Kastlösa poststation, som nu varit förlagd i Bredinge uti norra delen av socknen är icke någon rättvis delning ty uti andra församlingar på Öland är poststationerna förlagda vid Kyrkan och således mycke rättvist".

Nyström slutade sitt brev med tillägget, att om poststationen inte fick flyttas, bad han att få säga upp kontraktet med poststyrelsen. Under den följande remissbehandlingen föreslog postinspektionen i Malmö att ärendet skulle tas upp på en kommunalstämma. En extra stämma hölls därför söndagen den 9 april 1893, varom kungörelse anslogs samt lästes upp i Kastlösa kyrka den 2 och 9 april.

Stämman uttalade "sin enhälliga anslutning till syftet (förutom fyra personer från Bredinge och Rösslösa byar)". Så står det i protokollet med tillägg att flyttningen skulle ske så snart som möjligt. Poststyrelsen beslöt den 5 maj 1893 att låta flytta poststationen till Lilla Dahlby. Nu kunde man tro att länsmannens post inte längre var den viktigaste.

I Lilla Dahlby förblev poststationen tills järnvägen kom in i bilden. Det var vanligt att lantpoststationer i närheten av uppväxande järnvägsstationer drogs in så snart postverket tog järnvägens transportmöjligheter i tjänst. I stället öppnades förenade post- och järnvägsstationer i stationshusen. Så blev det också i Kastlösa, där postens kunder kunde få ärenden uträttade hos handlanden för sista gången den 15 december 1909. I officiella handlingar anges ändringsdatum till den 1 februari 1910, och detta kan man också utläsa av den cirkulärnotis som redovisade förändringen. I Kastlösa var det emellertid så att den redan utsedde stinsen Henric Tisell fick

förordnande att sköta posten redan den 16 december 1909 för att formellt tillträda den 1 februari följande år.

Järnvägen gjorde alltså att åtskilliga föreståndare för lantpoststationer fick sina kontrakt uppsagda i vederbörlig ordning. Det blev inte något avsked "på grått papper" och man spårar till och med en viss känsla för de avgående små postcheferna. Postinspektionen lät sålunda undersöka vilka av dessa som haft ett sådant välförhållande att de var berättigade att "erhålla ett erkännande för det sätt, varpå de handhaft poststationerna". Handlanden Nyström fick inte ett sådant erkännande, medan postinspektör O Thormark i Malmö i ett brev till poststyrelsen den 5 oktober 1909 föreslog erkännanden till poststationsföreståndarna i Ölands Segerstad och i Långlöt. Ett svar till postinspektören från postmästare H Slettengren i Kalmar den 17 februari 1909 förklarar varför t ex inte Nyström inordnades bland de andra:

"L N Nyström i Kastlösa har själv sällan utfört sina åligganden utan lämnat dessa åt sin hustru, som varit alltför okunnig i handhavandet av göromålen å poststationen för att man skall kunna väl vitsorda det sätt, varpå dylikt handhavande ägt rum. I övrigt har förenämnde L N Nyström i närvaro av postinspektören herr Öberg av numera avlidne herr generalpostdirektören m m E von Krusenstjerna erhållit en allvarlig varning för visad trots och likgiltighet i fråga om tillmötesgående vid anskaffandet av nödig skjuts för fortskaffande av posterna. På grund därav såväl som i övrigt saknar jag grundad anledning att föreslå L N Nyström till erhållande av någon som helst tacksamhetsbetygelse".

Det gällde tydligen att kunna stå med mössan i hand på den tiden.

Järnvägsbefällets årsarvode i Kastlösa för själva postsysslan var till en början 420 kr men höjdes i juni 1911 till 480 kr att jämföra med de 240 kr, som utgick till Nyström. Förbättringen kom inte minst stins Tisells efterträdare till godo, Carl Emil Johansson som tog över den 1 november 1911. Denne bytte senare sitt förnamn till Hederos och var kvar länge. Han fick förflyttning till Färjestaden den 1 februari 1932, varefter kontorsbiträdet Fransson uppehöll chefsbefattningen till den 10 april 1933, då Arvid Nilsson flyttade till Kastlösa från Ottenby. Han hade dessförinnan också tjänstgjort som poststationsföreståndare i Torngård ett års tid från september 1916.

Trafikeleven Rune Björk och stationsförmannen Nils Erik Johansson tog över som vikarier för Arvid Nilsson korta perioder innan Nils Arne Strömberg trädde till den 30 mars 1947. Han hade varit poststationsföreståndare i Gårdby 1945-1947. När han avgick den 31 augusti 1960, hölls befattningen vakant till järnvägens indragning. Från den 1 oktober 1961 tillsattes Karl Amandus Karlsson som föreståndare för den lantpoststation som fungerade efter järnvägens nedläggning. Han fick uppleva poststationens indragning den 12 maj 1968, då postverkets nya transport- och sorteringsorganisation infördes. Han fick emellertid under en övergångstid fungera som postombud med datumstämpeln utbytt mot en i vilken det fanns en gravyr med texten MÖRBYLÅNGA POB 1. Detta drogs in redan med augusti månads utgång 1968. Lantbrevbäraren hade ingen svårighet att klara av ärendena till alla berörda hushåll.

Stenåsa

1874-01-01--1968-05-11

Även Stenåsa socken fick en poststation med 1874 års ingång då postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen. Till föreståndare utsågs skolläraren J A Wallin med 100 kr i årsarvode. Det var bara tre kronor under första årets uppbörd men besparingsdirektiven genom septembercirkuläret 1875 ledde inte till förslag om poststationens indragning.

Förre sjökaptenen Anders Gustaf Petersson tog över poststationen år 1894 med oförändrat arvode och med 1904 års ingång fick Agnes Thezell (sedermera med efternamnet Jonsson) kontraktet, som då avsåg ett till 150 kr höjt årsarvode. Formellt berodde bytet på föreståndarposten på att Petersson skrev den 8 augusti 1903 till postmästaren i Kalmar och bad att få bli entledigad. Han hade ödmjukt bett om överseende med ett påtalat fel, då till följd av hög ålder (69 år) "hans minne vore slött och hans synförmåga avtagande".

Den 1 juli 1908 övertogs poststationen av Leontina Viktoria Maria Johansson och den 1 oktober 1909 av förre hemmansägaren P G Folkesson. Han lyckades få årsarvodet höjt till 180 kr med 1913 års ingång och till 300 kr den 1 augusti 1916, lagom till nästa byte. En månad senare tillträdde nämligen fröken Berta Agneta Ottilia Folkesson. Hon avled den 6 augusti 1930 i sitt 40:e levnadsår och efter en kort vakans tillsattes Karin Linnéa Anderzén den 1 oktober 1930, 21 år gammal.

Sedan hon sagt upp sitt avtal blev handelsagenten Valfrid Antonius Fredriksson poststationsföreståndare den 1 februari 1935, följd den 1 oktober 1939 av Maria Ellen Viktoria Johansson. Hon fick uppleva poststationens indragning från och med den 12 maj 1968 och blev i samband därmed pensionär.

Vickleby

1874-01-01--1961-09-30

Lantbukaren Georg Melén blev föreståndare för poststationen i Vickleby som öppnades med 1874 års ingång med 100 kr i årsarvode. För postföring mellan Vickleby och Norra Möckleby vidtalade kronofogde A Wellin inhysesmannen Per Jansson i Karlevi. Denne skulle också svara för postföring mellan Vickleby och Gårdby men anmälde förhinder för detta och kronolänsmannen K G Bolmgren fick i stället teckna kontrakt om den sistnämnda postföringssträckan. Vem han lejde att i sitt ställe fullgöra den postföringen, det framgår inte av tillgängliga handlingar men det är inte uteslutet att det åtminstone tidvis var just Per Jansson och det mot en lägre ersättning från länsmannen än han skulle haft från postverket, om han själv hade tecknat kontraktet.

Poststationsföreståndare Georg Melén skrev den 1 maj 1876 till poststyrelsen och begärde att få sitt årsarvode utökat med 180 kr. Poststyrelsen

underrättade två veckor senare postmästaren i Stora Rör om att någon höjning inte kunde komma i fråga med mindre Melén först sade upp sitt kontrakt så att befattningen kunde utlysas ledig till minstbjudande lämplig person.

Melén tuggade litet på beskedet om avslag och fattade sedan pennan och skrev den 5 oktober 1876, "att, om Kungl. Styrelsen ej beviljar mig en löneförhöjning uppgående till minst trehundra kronor per år, jag anhåller att bli befriad från föreståndarebefattningen".

Postmästare August Kempe i Stora Rör fick ärendet på remiss och uppgav att frimärksförsäljningen under 1875 omfattat kr 469:57 och under första halvåret kr 347:94 "varav synes att brevväxlingen under senare tiden ökat, och torde med anledning därav att numera är postgång sex dagar i veckan emot trenne dagar förut, jag ödmjulligen få tillstyrka någon förhöjd avlöning, ehuru jag anser att, då Vickleby är av andra klassens stationer, denna ej kan tillkomma lika avlöning med Ottenby station som är av första klassen och har större brevväxling och avsättning av frimärken".

Arvodet till föreståndaren för poststationen i Ottenby, stuteribokhållaren C A Öhman, hade genom poststyrelsens beslut den 30 mars 1875 fastställts till 300 kr per år. Nu prutade poststyrelsen på Meléns begäran och beviljade ett årsarvode på 250 kr enligt ett nytt kontrakt, daterat den 19 oktober 1876.

Melén avled den 19 februari 1888, varefter hans änka uppehöll befattningen på vakans till dess Emma Kristina Wilhelmina Rosén tog över med april månads ingång 1888. Halvtannat år senare anmälde postmästaren i Kalmar till poststyrelsen att fröken Rosén "under flera veckor till följd av sjukdom varit förhindrad att besörja göromålen vid stationen, vilka i stället ombestyrts av ett hos kronofogden i orten anställt biträde, ävensom att fröken Rosén avflyttat från orten till sina i Torslunda socken boende föräldrar".

Folkskolläraren Johan Olof Lundqvist fick nu rycka in som vikarie och blev antagen enligt kontrakt från den 1 april 1890. Hans årsarvode blev 240 kr och utökades med ett biträdesanslag vid nattjänstgöring på 50 kr från och med oktober 1902. Detta anslag höjdes till 100 kr med 1909 års ingång.

Så värst länge till fick Lundqvist inte verka, för med järnvägens tillkomst blev han uppsagd i vederbörlig tid och den 1 februari 1910 flyttades poststationen till järnvägsstationen, där ansvaret för posten överfördes på stationsförmannen Johan Einar Andersson. För själva postsysslan fick han 300 kr om året, utbetalat tillsammans med lönen från järnvägsbolaget. Det höjdes till 420 kr redan från den 1 juni 1911.

Den 1 juli 1913 tog stationsförmannen Janne Simonsson över ansvaret för en period på drygt tre år och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Vickleby: Carl Gustaf Robert Carlsson (1916-1918), Carl Ossian Henriksson (1918-1934), Emil Fransson (1934-1940), Gurli Ingeborg Hermania Jogmark (1940-1946), Josef Hjalmar Hörlin (1946-1947), Axel Erik Leonard Petersson (1947-1948) och Ernst Bror Hugo Högström (1948-1960).

Högström förflyttades till Norrgårda förenade post och järnvägsstation vid smalspåret från Växjö till Västervik den 15 augusti 1960 och utan förordnande vikarierade därefter platsvakten Mona Elsie Jeanette Jönsson i Vickleby till järnvägsnedläggningen med september månads utgång 1961. Poststationen drogs in samtidigt som tågen slutade att gå och postverket tog hand om fröken Jönsson genom att utnämna henne till föreståndare för poststationen i Persnäs.

Det blev emellertid förstärkning av lantbrevbäringen genom att ett postombud i Vickleby kompletterade den under tiden 1 oktober 1961 - 30 april 1972. I datumstämpeln fanns gravynen FÄRJESTADEN POB 2. Som postombud tjänstgjorde affärsinnehavaren Aina Andersson. Indragningen av postombudet gjordes i anslutning till att postföringen till Öland kunde tidigareläggas genom att bron till fastlandet blivit färdig.

Södra Bårby

1903-09-01--1955-12-31

I Bårby ett stycke söder om skjutsbytesplatsen i Resmo öppnades med 1874 års ingång en poststation med namnet Mörbylånge. Som framgår i detta häftes tidigare avsnitt om denna poststation flyttades den till köpingen den 1 april 1876. Det ledde snart tog till att försök gjordes att få en poststation återöppnad i Bårby eller i Resmo.

Sedan Resmoborna förgäves försökt att få en poststation i flera omgångar och även misslyckats 1883, begärdes i ett brev den 27 mars 1884 i anslutning till kännedom om att byte av poststationsföreståndare i Mörbylånge var aktuellt, att köpingens poststation där skulle förflyttas antingen till Bårby eller Resmo. Det framgår av den i nästa avsnitt om Resmo återgivna förminskade reproduktionen av brevet.

Det fanns också de som kämpade för att få en poststation i Bårby. Ett förhållandevis sent sådant önskemål finner vi i ett brev till poststyrelsen i augusti 1902 från representanter för flera socknar i södra Öland. I ett tvåsidigt brev med många namnteckningar skrev de bl a följande:

"Om landsvägsposten ner till köpingen indroges, så vunnas den stora fördelen att måndag, onsdag och lördag finge Kastlösa, Smedby, Södra Möckleby, Ventlige, Ås, Gräsgård, Segerstad, Hulterstad, Stenåsa och Gårdby socknar sin post cirka 2 timmar förr, så att över hela det omnämnda området kunde den avhämtas samma dag som posten kommer, och lika fördel bleve det för Vickleby socken tisdag och torsdag. Evad angår den med landsvägsposten medföljande post till Mörbylånge köping kan ju gångpost anordnas mellan poststationen Mörbylånge och den nya föreslagna i Bårby".

Petitionärerna menade - kanske med all rätt - att det var onödigt att försena posten två timmar till så många socknar bara för att huvudlinjen tog omvägen över Mörbylånge. Dit skulle det i stället gå en avstickare från

huvudlinjen, lämpligen i Bårby, där det inte minst därför vore lämpligt att anlägga en poststation. Här bör jag inflika att det egentligen borde ha gått lika bra att anställa en postvärdare i Bårby, an ordning som jag bl a har beskrivit i boken "På post i Mo härad" (nr 11 i den posthistoriska serien).

Framställningen från alla dessa representanter för södra Ölands samlade socknar bereddes av postinspektionen i Malmö och tycktes bli välvilligt behandlad. Men så snart framställningen blivit känd, väckte den också motstånd från andra ölänningar. Ett påtagligt protestbrev på drygt fem handskrivna foliosidor undertecknades av tio personer i Resmo-trakten den 7 mars 1903. Två av dem hade också undertecknat framställningen om en poststation i Bårby i augusti 1902. De hade tydligen av någon anledning åtrat sig.

I protestbrevet framgick skepsis beträffande förslaget om ändrad postföring och inrättande av en poststation i Bårby. Deras argumentering visade sig dock felaktig på flera punkter, något som nogsamnt beaktades vid handläggningen på postinspektionen i Malmö, där man redan kommit långt med förberedelserna för en framställning till poststyrelsen om att inrätta en poststation i Bårby. Det långa protestbrevet från Resmo-falangen kom visserligen till poststyrelsen den 11 mars 1903 men det remitterades inte till postinspektionen i Malmö förrän den 16 maj.

I ett brev den 20 juli 1903 till poststyrelsen hemställde postinspektionen i Malmö

"att poststation av första klassen med benämning Södra Bårby och lydande under postkontoret i Kalmar måtte snarast möjligt inrättas i Södra Bårby, beläget invid ringlinjen Färjestaden-Ottenby-Gårdby-Färjestaden, mellan Resmo gästgivaregård och Kastlösa poststation, 0,4 nymil från Resmo gästgivaregård och 0,6 nymil från Kastlösa poststation,

att från samma tidpunkt postföringen å ringlinjen ej vidare drages över Mörbylånge poststation utan kortaste vägen mellan Resmo gästgivaregård och Kastlösa poststation samt

att samtidigt därmed gångpostföring anordnas fem gånger i veckan å en 0,5 nymil lång linje Södra Bårby poststation - Mörbylånge poststation".

Samma dag som postinspektionen skickade framställningen skrevs också remissvaret på det långa protestbrevet från Resmo-falangen. Postinspektionen sammanfattade sina synpunkter på det med blott följande 17 rader, reproducerade med 71% förminskning från originalet.

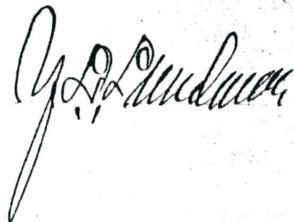
Kungl. Styrelsens remissakt med vidstående dn:r återställes härhos värdsammast till Kungl. Generalpoststyrelsen under återopande af hvad postinspektionen i annan skrifvelse af denna dag anført och föreslagit.

Protestförfattarnes farhåga att en poststation i Södra Bårby skulle medföra en försämring för korrespondenterna synes ogrundad, ett förhållande som protestförfattarne indirekt medgifvit, då de ifrågasätt anställande af en postvärdare i Bårby utan poststation men med särskild

postföring mellan Bårby och Mörbylånga.

Vederbörande kronofogde har i ärendet anført, att de i protestskrifvelsen yttrade åsigter torde ej mera allmänt omfattas af befolkningen i Mörbylånga och Resmo socknar, hvarjämte kronofogden vidhållit ett tidigare afgifvet förord för inrättande af poststation i Södra Bårby med särskild postföring däremellan och Mörbylånga.

Enär inrättandet af en poststation i Bårby med särskild postföring däremellan och Mörbylånga bör medföra afsevärda fördelar för hela södra Öland, genom postens tidigare framkomst, anser postinspektionen, att föreliggande protest icke bör till afseende föranleda. Malmö den 20 juli 1903.

Den nya organisationen trädde i kraft den 1 september 1903 enligt poststyrelsens beslut som fattades den 28 juli, blott en vecka efter att postinspektionens utredning kommit dit. Till föreståndare för den nya poststationen, som fick namnet Södra Bårby, antogs handlanden Karl Wilhelm Dahlström. Denne förband sig att åtminstone intill utgången av år 1906 sköta poststationen med ett årsarvode på 100 kronor och att med gående bud svara för postföring mellan Södra Bårby och Mörbylånga fem gånger i veckan i vardera riktningen med en ersättning av 175 kr för helt år. Denna kostnadsökning på sammanlagt 275 kronor svarade mot en besparing på 390 kronor genom att postföringen på ringlinjen inte behövde gå via Mörbylånga köping.

Efter de tre avtalade åren bevakade Dahlström sin möjlighet att få ett nytt kontrakt och lyckades få årsarvodet för befattningen som poststationsföreståndare höjt till 150 kronor. För postföringen hade han dessförinnan lyckats få årssumman höjd till 310 kronor och fick den nu ytterligare höjd, nämligen till 425 kronor. Postverkets besparing för den ändrade postföringen var sålunda mycket snabbt "uppäten".

Efter iråkad konkurs 1907 fick Dahlström enligt gällande regler inte uppehålla tjänsten som poststationsföreståndare och under vakansen avled han. Genom poststyrelsens beslut den 15 november 1907 tillsattes Axel Georg Ferdinand Nilsson som föreståndare. Han hade sin affär vid vägskälet i Södra Bårby. Det nya kontraktet gällde från 1908 års ingång. Hans årsarvode höjdes genom beslut den 12 november 1909 till det dubbla, dvs 300 kr, vartill kom ett dyrtidstillägg på 150 kr den 1 juli 1918, höjt till 225 kr

med 1921 års ingång. Från 1924 års ingång utgick ersättning "enligt gällande grunder". Man hade börjat tillämpa kollektivavtal för landets poststationsföreståndare. Ersättningens storlek varierade med hänsyn till bland annat klassificeringen, som kunde vara nog så komplicerad.

Med järnvägens tillkomst hade postföringsförhållandena ändrats och Axel Nilsson fick i stället för ersättning för gångpostbudet till Mörbylånga ett särskilt transportanslag för utväxling av post vid Mörbylångadalens hållplats. I mera än 34 år var han föreståndare och fick 1938 medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst. Hans son Einar övertog befattningen den 1 september 1942 och fick uppleva poststationens indragning med 1955 års utgång.

				Södra Bårby—Mörbylånga.						
				(Gångpost.)						
				(Mars—oktober.)						
				(Från den 1 september 1903.)						
M.	O.	L.	—	11,0	}	Södra Bårby poststation	T.	Th.	5,15	—
O.	F.	—	6,0	0,5			M.	O.	L.	10,15
M.	O.	L.	12,5	—	}	Mörbylånga poststation (köping och ggd)	T.	Th.	—	4,0
O.	F.	7,15	—	—			M.	O.	L.	—
(November—februari.)										
M.	O.	L.	—	12,0	}	Södra Bårby poststation	T.	Th.	5,15	—
O.	F.	—	6,0	0,5			M.	O.	L.	11,15
M.	O.	L.	1,15	—	}	Mörbylånga poststation (köping och ggd)	T.	Th.	—	4,0
O.	F.	7,15	—	—			M.	O.	L.	—

Detta är den tidtabell som gällde för gångposten mellan Södra Bårby och Mörbylånga, när poststationen i Södra Bårby hade öppnats. Poststationsföreståndare Dahlström hade ansvar för att den fullgjordes och fick 175 kronor om året för detta.

Resmo

1910-02-01--1955-12-31

Resmo gästgivaregård var en av de många skjutsombytesplatser som också utgjorde utväxlingsplatser för löspost innan det fanns poststationer på platserna. Mellan de olika skjutsombytesplatserna utmed postföringslinjerna fullgjordes postföringen på delsträckor enligt avtal som ofta tecknades efter anbudsauktioner där den minstbjudande fick avtal, om denne ansågs lämplig till uppdraget.

Kaptenen J Söderlund i Resmo hade sålunda ett kontrakt som tecknats den 19 december 1870 om postföring på delsträckan mellan Skogsby och Lilla Dahlby gästgivaregårdar förbi Resmo. Han var medveten om att den från 1874 års ingång väntade postreformen skulle kunna medföra förändringar i skjutsningen men utan att själv bli uppsagd skrev han den 23 augusti 1873 till postinspektorn i Kalmar och sade upp sitt kontrakt för att "anses vara upphävt och utan laga gällande kraft från och med den 1 januari 1874, så framt icke Kungl. Generalpoststyrelsen behagade förhöja skjutslegan ifrån nuvarande 80 öre till 1 riksdaler 17 öre för varje postförd mil".

När poststyrelsen fått hans uppsägning via Kalmars postkontor, beslöt poststyrelsen att bifalla önskan utan att kräva någon entreprenadauktion. Men ett par år senare var situationen en annan, när postföringen på Öland skulle ses över på nytt för tillämpning från den 1 april 1876. På åtskilliga håll hölls då entreprenadauktioner däribland en i Färjestadens gästgivaregård den 28 februari 1876 avseende linjerna Färjestaden - Borgholm - Norra Möckleby - Färjestaden resp Färjestaden - Ottenby - Gårdby - Färjestaden. Den sistnämnda bjöds ut i tre delsträckor, varvid Söderlund kom med det lägsta anbudet för delsträckan mellan Färjestaden och Lilla Dahlby via Resmo. Det framgår av kronolänsman K G Bolmgrens protokoll.

Ett år senare skrev postinspektör Schönbeck i Kalmar till poststyrelsen att han fått veta "att flera personer skola finnas i trakten av Mörbylånga som äro hugade övertaga postföringen från Resmo till Färjestaden och Lilla Dahlby". Handläggaren på poststyrelsen gjorde på brevet följande blyertsanteckning: "Torde måhända vara skäl utbjuda jämväl åtskillig annan postföring på Öland; då nuvarande lega är ovanligt hög". Konstaterandet baserades på jämförelse med skjutslegor på andra håll i landet.

Sedan poststyrelsen kontaktat länsstyrelsen i Kalmar lät denna hålla entreprenadauktioner vid Störlinge, Runsten, Resmo, Lilla Dahlby och Triberga. Vid den som hölls i Resmo gästgivaregård den 1 juni 1877 "stannade efter en stunds tävlan hemmansägaren P L Åsander i Stora Frö för lägsta anbudet för varje fullbordad postfärd: från Resmo till Lilla Dahlby fyra kronor 75 öre och blev kontraktet av Åsander underskrivet". Vid auktion samma dag på Lilla Dahlby gästgivaregård för bl a sträckan mellan Lilla Dahlby och Resmo stannade änkan Karolina Danielsson i Dahlby för det lägsta anbudet, fem kronor. Därigenom blev sjökapt. Söderlund utslagen. I ett brev till poststyrelsen den 7 juni 1877 skrev Söderlund att han på grund av frånvaro vid auktionstillfället nu ville göra ett anbud om nedsättning av sin lega till ett lägre pris än vad som bjudits vid auktionen. Han fick emellertid avvakta till dess de nya kontrakten kunde upphöra att gälla.

Ett försök redan år 1875 att få en poststation i Resmo har redovisats i detta häftes avsnitt om Mörbylånga. Det gjordes i samband med att det blev bekant att planer fanns på att flytta poststationen med namnet Mörbylånga från Bårby till köpingen.

Ett nytt försök gjordes 1883 men ledde inte heller till något resultat. Detta ledde i sin tur till ännu ett försök följande år, som framgår av här återgivna brev den 27 mars 1884 från Fr Andersson.

№ 2835

Till Kungl. General Poststyrelsen
Stockholm.

1884 den 29 april ämnar jag
Generalpoststyrelsen i Stockholm
förfråga vidrörande
Rit. N. 2988
1185

Öaktat vi förtidigt år i Juli månad ingingo oss
en ansökan om förbättrad postgång till Resmo mo-
derfärsamling och anford. därför skäde, lagda dels drog
att Resmo varit en gammal poststation, dels att be-
ven till härvarand handlande då antingen icke eller kno-
psamman, vägs vi ytterligare anfordra samma ödmjuka

H. N. H. S.

anmälan. Då i Kongl General Poststyrelsens intresse
det ligger att befordra allas rätt, vis vi lik hvar för en
hoppning, som icke betalar mera än vanliga kronpostskylden.
Skall på det viset gynnas, att den på bekostnad och till
skada för hvar som bäst får dringa postgången till sig.
Vi anså det nog, att, då största delen af året arbets-
kommunikation eger rum, hvar som bäst måja sig und-
en sådan förbindelse, helst då dess affärer för öfriga tiden
ligga i dväla. Och när ny postanstaltsföreståndaren nu
än måst utses, hoppas vi, att, icke hvar som bäst, utan öfriga
landsbyggdernas intressen dervid tagas i betraktande.
Vi hafva icke yttrat det ringaste misnöje öfver poststationens
förflyttande till Bårby, men att statsverket skall för-
en hvar som bäst för det tilltagas med några en mils skjutkon-
tingar för hvar postdag, sådant anså vi otvivelaktigt,
isynne då hvar som bäst socknars inbyggare komma att
deraf lida. Vi anhölla därför att poststationen
måtte förflyttas antingen till Bårby eller helst till Res-
mo, så att statsverket befrias från onödigt utgift och
kommunernas förderliggöres.

Resmo den 27 Mars, 1884.
af öfriga emittenters vägnar:
Fr. Andersson

Kort skall jag först nämna om resultatet av hans förnyade framställning.
Det framgår av handläggarens anteckning under adresseringen, att
ärendet föredrogs den 29 april 1884 (en hel månad efter att det skrefs) och
att det inte ansågs böra föranleda vidare åtgärd.

Andersson skriver i sitt brev att Resmo varit en gammal poststation. Härvid
torde han avse ortens funktion som ombytesplats för postskjutsen men kan
möjligen också ha avsett den i så fall mycket korta period då Mörbylånga
poststation möjligen var förlagd till Resmo. Som framgår i denna skrifts
avsnitt om Mörbylånga, är det inte helt otroligt att poststationen en mycket
kort period låg i Resmo. Det torde ankomma på hembygdsforskare att
utröna var dess förste föreståndare, hemmansägaren Johan Larsson, hade
sin bostad.

Anderssons försök i brevet den 27 mars 1884 att få Mörbylånga flyttad
"antingen till Bårby eller helst till Resmo" föll inte i god jord hos
poststyrelsen. Flera nya försök att få en poststation i Resmo gjordes,
däribland ett efter kommunalstämman den 28 mars 1894. Då fick kontrakts-
prosten, friherre B U A Hummerhielm stämmans uppdrag att göra
framställning i ärendet till poststyrelsen.

Han fullgjorde sitt uppdrag genom ett brev daterat den 21 augusti 1894,
vilket via postinspektionen remitterades till postmästaren i Kalmar. Denne
lät poststationsföreståndarna Medelius i Mörbylånga och Lundquist i
Vickleby uttala sig och båda ansåg att en poststation behövdes i Resmo.
Postmästaren i Kalmar skrev ansåg i sitt sammanfattande svar den 14
september 1894 "att poststation kunde inrättas i Resmo mot det, att
kommunen i Resmo åtog sig avlöna blivande poststationsföreståndare".

Postinspektionen skrev nu till kommunen och frågade om den var villig att
under de tre första åren avlöna föreståndaren, men kommunalstämman den
10 februari uppdrog åt kontraktsprosten att "göra en ödmjuk framställning
om benäget förord hos Kongl. Generalpoststyrelsen att poststationen måtte
inrättas kostnadsfritt för församlingen, enär denna församling är fattig och
mycket betungad av utgifter samt övriga Ölandsförsamlingarna utan egen
uppföring erhållit poststationer".

Dagen efter att stämman hållits daterade Hummerhielm sitt brev och vid
den fortsatta handläggningen fick postinspektionen ett erbjudande av förre
handlanden Frans Gustaf Jönsson om att sköta en poststation för 90 kronor
om året. Det hjälpte nu inte och den 26 mars 1895 fann poststyrelsen att
framställningen om en poststation i Resmo inte borde föranleda till vidare
åtgärd.

En extra kommunalstämma med Resmo socken den 20 januari 1907 utsåg
handlanden Fr Andersson i Gyngede att anhölla hos poststyrelsen "att en
poststation fortast möjligt måtte inrättas i Resmo". Han fullgjorde sitt
uppdrag genom ett brev daterat den 28 januari 1907, vilket postmästare H
Slettengren i Kalmar vidareände "under vördsamt hemställande om bifall".
Postinspektionen tillskrev emellertid kronofogden i Ölands södra mot och
denne var negativ till eventuellt bifall bland annat på grund av de korta
avstånden från Resmo till poststationerna i Vickleby, Södra Bårby och
Mörbylånga. Ett kanske ännu starkare skäl för att kronofogden ansåg att
framställningen inte borde föranleda till någon åtgärd var hans påpekande
"att anläggning av järnväg på södra Öland torde påbörjas inom ett par
månader".

att järnvägsstation eller hållplats kommer att anordnas i närheten av Kleva eller Lilla Frö byar inom Resmo socken;

att en omreglering av postväsendet i och med järnvägens fullbordande, som beräknas taga 2 års tid, förmodligen kommer att företagas å Öland".

Följden blev att poststyrelsen även denna gång lämnade ärendet utan åtgärd enligt beslut den 30 april 1907. Men så blev järnvägen färdig och den 1 februari 1910 öppnades en förenad post- och järnvägsstation i Resmo. Gustaf Adolf Seger blev den förste som fick ansvar för både post och järnväg där, följd den 1 oktober 1911 av Carl Ossian Henriksson. Denne skötte göromålen under knappt sju år och därefter ansvarade följande ordinarie järnvägsanställda för posten i Resmo till dess poststationen drogs in med 1955 års utgång, nära sex år innan järnvägstrafiken upphörde: Carl Edvard Ljungström (1918-1926), Carl Oskar Erikson (1926-1934), Hilding Sigurd Valdemar Ljungberg (1934-1937), Inga Signe Eleonora Ljungberg (1937-1947) och Elin Ida Charlotta Evstedt (1947-1955).

Skärlöv

1910-02-01--1960-09-30

Ibland tar myndigheter med den ena handen och ger med den andra. Kanske är detta tillämpligt på den förenade post- och järnvägsstationen i Skärlöv, som öppnades den 1 februari 1910 samtidigt som allmän trafik började på södra sträckan av järnvägen Borgholm-Ottenby. Men poststationen i Hulterstad drogs in i detta sammanhang.

Axel Löfgren blev den förste som fick ansvara för post- och järnvägs göromål i Skärlöv, följd den 1 oktober 1911 av Gustaf Adolf Seger som hade svarat för poststationen i Resmo under dess första period. Han lyckades inte så bra i Skärlöv och under en kort period svarade eleven Gustaf Wall för post och järnväg innan befattningen övertogs av Johan Leonard Leandersson, formellt den 1 mars 1915.

Sedan denne avgått i april 1926 uppehölls befattningen på vakans under gott och väl ett halvår av Josef Hjalmar Hörlin. Därefter ansvarade följande ordinarie järnvägsanställda för posten i Skärlöv: Carl David Ljungström (1926-1941), Majsa Kerstin Linnéa Ljungström (1941-1946), Ernst Bror Hugo Högström (1946-1948), Ally Virginia Charlotta Wahlstedt (1948-1954), Helga Adelia Eriksson (1954-1956) och Elin Evstedt (1956-1961).

Poststationen i Skärlöv drogs in samtidigt som järnvägstrafiken upphörde med september månads utgång 1961. Postverket anställde en del av de SJ-tjänstemän som blev övertaliga på grund av nedläggningen, däribland Elin Evstedt som blev föreståndare för poststationen i Ölands Skogsby den 1 oktober 1961.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

1910. CIRKULÄR. N^R IV.

—*—

4.

Kungörelse,

angående dels öppnande dels indragning af poststationer.

Den 1 nästa februari, då bandelen Färjestaden—Ottenby upplåtes för allmän trafik, öppnas poststation vid en hvar af trafikstationerna *Vickleby*, *Resmo*, *Kastlösa*, *Skärlöv*, *Ölands Segerstad* och *Ottenby*, samtliga inom Kalmar län.

Samtidigt indragas de nuvarande poststationerna i *Vickleby*, *Kastlösa*, *Hulterstad*, *Ölands Segerstad* och *Ölands Näshg*. Stockholm den 31 januari 1910.

JULIUS JUHLIN.

l. s.

Algot Norberg.

Utgifvot den 31 januari 1910.